

**Міністерство освіти і науки України
Одеський національний технологічний університет
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
РОЗРОБКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРУ
У НАПРЯМКУ УКРАЇНА - ВІРМЕНІЯ**

Здобувачка: Влада ХОХЛОВА

Керівники: Наталя ДОБРЯНСЬКА

В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 22.11.2022 р., протокол № 5.

Завідувач кафедри ТБтаР _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

Одеса -2022 рік

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Технології вина та туристичного бізнесу
Кафедра	Туристичного бізнесу та рекреації
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Міжнародний туризм

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав.кафедри ТБ та Р
Наталя ДОБРЯНСЬКА

15 серпня 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Влади ХОХЛОВОЇ

1. Тема роботи: Розробка та організація екскурсійного туру у напрямку Україна - Вірменія
затверджена наказом по університету від «15» серпня 2022 р. № 459-03.
2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи «22» листопада 2022 р.
3. Вихідні дані до роботи: монографії, підручники, навчальні посібники, законодавчі та нормативні акти, первинні документи, звіти туристичних підприємств, статистична звітність.
4. Перелік питань, котрі необхідно розробити:
РОЗДІЛ 1 Науково-теоретичні основи організації екскурсійного туру
РОЗДІЛ 2 Сучасний стан та аналіз розвитку екскурсійного туризму у Вірменії
РОЗДІЛ 3 Розробка та просування екскурсійного туру у Вірменію
5. Перелік графічного матеріалу: Презентація до кваліфікаційної роботи бакалавра (10 слайдів).

6. Консультанти по роботі із зазначенням розділів роботи (для кваліфікаційної роботи бакалавра):

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 3	Наталя ДОБРЯНСЬКА	15.08.2022	22.11.2022

7. Дата видачі завдання 15.08.2022

Керівники _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

_____ В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ

Завдання прийняла до виконання _____ Влада ХОХЛОВА

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів випускної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи
1.	Пошук об'єкту дослідження, обґрунтовувати теми кваліфікаційної роботи бакалавра та погодження керівником	15.08.2022-20.08.2022
2.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	20.08.2022-24.08.2022
3.	Виконання першого розділу	24.08.2022-20.09.2022
4.	Виконання другого розділу	20.09.2022-20.10.2022
5.	Виконання третього розділу	20.10.2022-20.11.2022
6.	Одержання рецензії	10.12.2022
7.	Захист кваліфікаційної роботи бакалавра	20.12.2022

Здобувачка _____ Влада ХОХЛОВА

Керівники _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

_____ В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник Хохлова Влада Вячеславівна _____

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Робота містить 83 сторінки, 4 таблиці, 5 рисунків, список літератури з 40 найменувань.

Метою виконання роботи є просування та розробка екскурсійного туру в Вірменію.

Об'єктом аналізу, узагальнень і дослідження виступають джерела інформації про екскурсійний тур в Вірменію.

Завданням роботи передбачено проаналізувати, згрупувати інформацію, статистичні дані, дослідити туристичний потенціал Вірменії.

Вивчити передумови розвитку екскурсійного туру в Вірменію та дослідити основні туристичні центри країни.

Створити екскурсійний тур в Вірменію, описати детальну програму, розробити технологічну карту, маршрут та розрахунок вартості екскурсійного туру.

За результатами виконаної роботи сформульовані шляхи покращення організації та просування екскурсійного туру в Вірменію.

Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності суб'єктів туристичного бізнесу.

Рік захисту роботи 2022.

THE SUMMARY

for bachelor's qualification work

The work contains 83 pages, 4 tables, 5 figures, a list of references of 40 titles.

The purpose of the work is to promote and develop an excursion tour to Armenia.

Sources of information about an excursion tour to Armenia are the object of analysis, generalizations and research.

The task of the work is to analyze, group information, statistical data, and research the tourist potential of Armenia.

To study the prerequisites for the development of an excursion tour to Armenia and to explore the main tourist centers of the country.

Create an excursion tour to Armenia, describe a detailed program, develop a technological map, route and calculation of the cost of the excursion tour.

Based on the results of the work, ways to improve the organization and promotion of the excursion tour to Armenia were formulated.

The obtained results can be used in the practical activities of tourism business entities.

Year of protection of work 2022.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1	
НАУКОВО – ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІРМЕНІЇ.....	10
1.1 Історія становлення та розвиток туристичної діяльності у Вірменії	10
1.2 Міжнародні економічні відносини Вірменії з країнами світу.....	15
1.3 Місто Єреван як центр екскурсійної туристичної діяльності Вірменії та його характеристика.....	22
Висновки до 1 розділу.....	34
РОЗДІЛ 2	
СУЧАСНИЙ СТАН ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВІРМЕНІЇ.....	36
2.1 Географічне положення, природно - кліматичні та географічні особливості Вірменії	36
2.2 Аналіз проблем розвитку екскурсійного туризму у Вірменії на основі SWOT-аналізу.....	47
2.3 Історичні пам'ятки та характеристика найпопулярніших destinations екскурсійного туризму у м. Єреван.....	53
Висновки до 2 розділу.....	64
РОЗДІЛ 3	
ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ В М. ЄРЕВАН.....	66
3.1 Технологічна картка туристичного маршруту Одеса – Єреван.....	66
3.2 Розробка програми та організація екскурсійного туру Одеса - Єреван.....	70
3.3 Розрахунок вартості екскурсійного туру Одеса – Кишинів - Єреван та методи його просування	76
Висновки до 3 розділу.....	79
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток туризму та його значне місце у світовій економіці сприяє вирішенню багатьох проблем, пов'язаних з формуванням ВВП країни, зайнятістю населення, створенням додаткових робочих місць, відкриттям підприємств, соціально-економічним розвитком окремих регіонів. Сучасний нестабільний стан економіки України дає всі підстави розглядати туристичну сферу як потужний чинник відновлення національного господарства, реформування комунальної, транспортної, інформаційної та виробничої інфраструктури, удосконалення інвестиційної політики за допомогою ефективного державного управління.

Одним з перспективних напрямків розвитку туристичного ринку є екскурсійний туризм – спеціалізований вид туризму, який ознайомлює подорожуючих з національними традиціями країн світу та є органічним синтезом культури, екології і виробництва. На думку організаторів туризму, екскурсійний туризм передбачає ознайомлення з особливостями національних технологій виготовлення місцевих страв, традиціями їх споживання та опанування деяких навичок мистецтва. Також можлива участь у фестивалях та тематичних етно-національних заходах [1]. Таким чином, дослідження усіх можливих аспектів розвитку вітчизняного екскурсійного туризму має важливе значення в контексті перспективи вступу України до Європейського Союзу.

Питаннями розвитку туризму займалися такі відомі учені як: І.Комарніцький, В. Корнілова, Г. Вишневська, Т. Кукліна та інші дослідники. Загалом зарубіжні та вітчизняні вчені приділяють велику увагу розвитку екскурсійному туризму, але ця тема потребує подальшого дослідження.

Наведене коло невирішених проблем обумовлює актуальність запропонованої наукової роботи, її мету, завдання та структуру. Вибір теми обумовлено необхідністю дослідити сучасний стан екскурсійного туризму.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження сучасного стану екскурсійного туризму в Україні та світі, його порівняння з провідними країнами світу та виділення перспективних тенденцій розвитку шляхом створення конкурентоспроможного продукту на міжнародному туристичному ринку.

Завданням кваліфікаційної роботи бакалавра є:

- здійснити науково - теоретичні обґрунтування системи екскурсійного туризму: основні визначення та поняття;
- вивчити історичні та регіональні особливості розвитку екскурсійного туризму;
- проаналізувати та дослідити екскурсійні тури країнами світу;
- вивчити екскурсійний туризм в Україні: фестивалі та свята;
- розглянути особливості сучасного розвитку екскурсійного туризму в Вірменії;
- обґрунтувати основні рекомендації щодо вдосконалення організації екскурсійного туризму Вірменії;
- запропонувати напрями покращення розвитку екскурсійного туризму в Вірменії;
- розробити маршрутну карту, програми та розрахунок вартості екскурсійного туру в Вірменію.

Об'єктом даної роботи є регіональна система та сфера екскурсійного туризму.

Предметом кваліфікаційної роботи бакалавра є розвиток екскурсійного туризму в Вірменії.

Для досягнення поставленої в роботі мети було використано такі методи дослідження: абстрактно-логічний, діалектичний, монографічний, математико-статистичний, порівняльний аналіз, інституційний підхід, системний підхід.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає у вирішенні комплексних проблем, пов'язаних з удосконаленням фундаментальних

науково - теоретичних і прикладних засад та обґрунтуванні практичних рекомендацій з покращення організації та просування екскурсійного туру в Вірменію.

Інформаційну базу дослідження становили Закон України «Про туризм», Закони Вірменії, положення посольства України в Вірменії. А також наукові праці за проблематикою дослідження, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій та семінарів, статистичні та аналітичні матеріали Державної служби статистики України та Вірменії, результати особистих розрахунків та спостережень автора.

Основні положення та результати наукової роботи доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на XV Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених та студентів з міжнародною участю «Проблеми формування здорового способу життя у молоді», яка відбулася у Одеському національному технологічному університеті. За результатами дослідження надруковано наукову працю в матеріалах конференції: Хохлова В.В. Туризм як здоровий спосіб життя у Вірменії. Збірник матеріалів XV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів з міжнародною участю «Проблеми формування здорового способу життя у молоді» / Міністерство освіти і науки України. Одеса: ОНТУ, 2022. С. 224 - 226. (Додаток В).

Робота складається з вступу, 3 розділів, висновків. Містить 83 сторінки тексту, 5 рисунок, 4 таблиці. Список джерел включає 40 найменування літератури.

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО - ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІРМЕНІЇ

1.1 Історія становлення та розвиток туристичної діяльності у Вірменії

Вірменія - це країна з багатовіковою історією, багатою культурою і хорошим географічним розташуванням на карті землі яка з давніх часів завжди приваблювала туристів. Для туристів ще з раннього середньовіччя в Вірменії були місця для зупинки, вони називалися іджеванатуні в них зупинялися не тільки туристи, а й так само торговці, ремесленики чий шлях проходив через Вірменію.

Іджеванатун - тип заїжджих дворів в Стародавньої Вірменії. Іджеванатуні будувалися на караванних шляхах, часто в стороні від селищ. У них торговий люд затримувався недовго (на відміну від ханабаров, де приїхав купець вважав за краще не тулитися в гуртожитку, а мати свою окрему кімнату), розташовуючись тільки на нічліг або ховаючись від негоди, а іноді і від нападників на обози грабіжників. Постоялець міг обійтися без окремої кімнати - йому було потрібніше зручно і безпечно розмістити своє майно і тварин, внаслідок чого іджеванатуні за своєю структурою помітно відрізняються від міських готелів в Вірменії того ж періоду [1].

Починаючи з 1922 і закінчуючи 1991 роком до Вірменії приїжджали на відпочинку великі числа груп туристів з союзних республік. Основоположником зарубіжного туризму в Вірменії вважають Іллю Гайкович Кеворкова. Саме він брав активну участь в тому щоб в Єревані почали будувати готельні комплекси для гостей з-за кордону, а так само для громадян держави. Найвідоміші готелі того часу були «Вірменія» зараз це готель Marriot Armenia, «Інтурист» з 1959 року він став називатися «Єреван»,

а в даний момент він називається Royal Tulip Grand Yerevan, «Ані» зараз це Ані Плаза Готель. Так само з будівництвом готелів і інших центрів для відпочинку в Вірменії почали будувати тисячі кілометрів автомобільних доріг, були побудовані міжнародні аеропорти «Еребуні» і «Звартноц».

У 1990 роках туризм в Вірменії отримав великі проблеми пов'язані з Спітакським землетрусом, карабахською війною, а також економічною кризою. Один аеропорт перетворився у військовий, а для громадян Вірменії та іноземців працював тільки «Звартноц». Кордон з Туреччиною і Азербайджаном були закриті і припинені всі дипломатичні відносини. Після стількох проблем через 10 років для Вірменії почався новий період. Після отримання незалежності від СРСР, в Вірменію почали приїжджати туристи з різних країн світу. Найбільша кількість це були вірмени з США, Росії, Франції, Лівану, а так само це були гості з Європейських країн, Північної і Південної Америки так само з'явилося багато приїжджають іранських персів, курдів це стало чимось новим для вірменського туризму.

Зараз Вірменія це вже країна яка приймає у себе велику кількість туристів щороку і це пов'язано не тільки тим, що Вірменія вважається однією з найкрасивіших країн світу, а американський телеканал CNN включив Єреван в рейтинг 20 найкрасивіших європейських міст, а й з тим, що в Вірменії почали проходити великі заходи міжнародного формату. В Єревані щороку проводиться кінофестиваль «Золотий абрикос», кожні 4 роки - Панармянські ігри.

У Вірменії проводилися конференції членів країн Франкофонії, дитяче Євробачення (2011р.) і так далі. За програмою «Повертайся додому», яка була організована міністерством Діаспори, Вірменію відвідували тисячі студентів. У рейтингу Всесвітньої Туристичної Організації Вірменія зайняла 12-е місце в списку найбільш швидко розвиваючих туристичних напрямків випередивши країни Закавказзя, Туреччину і країни ЄАЕС.

Однак туристська галузь республіки Вірменії стикається з серйозними проблемами. Вирішенню цих проблем приділено особливу увагу при

розробці та реалізації програм, передбачених державною концепцією розвитку туризму Вірменії. Сьогодні частина проблем успішно вирішується, зокрема вирішені гострі транспортні проблеми, покращилася ситуація в готельному секторі. Тільки за останні два-три роки відкрилися і були відновлені близько 20 великих готелів, серйозна конкуренція спостерігається і в ресторанному секторі - щомісяця в Вірменії відкриваються 1-2 нових ресторану. Паралельно в рамках благодійної програми «Лінсі» задіяні проекти «Культура» і «Туризм», що передбачають відновлення доріг, культурних та музейних комплексів. Слід зазначити, що сектор музеїв в національному турпродукте Вірменії грає важливу роль. Аналізуючи специфіку національного туристичного продукту, слід зазначити, що інтелектуальна складова його досить висока, а отже, важливі висококваліфіковані кадри і перш за все гіді-перекладачі та екскурсоводи, так як гіді-перекладачі - ключова ланка в організації екскурсійного та культурно-пізнавального туризму. Важливим завданням є просування національного туристичного продукту Вірменії на міжнародному туристичному ринку.

З цією метою за пропозицією Міністерства торгівлі та економічного розвитку було засновано Вірменське агентство розвитку туризму, покликане здійснювати рекламну кампанію Вірменії на міжнародному ринку. Діяльність агентства заснована на зі фінансуванні - частково державою (20-30%), частково, виходячи з вигоди свого ж бізнесу, - приватним сектором. Вирішення цього завдання забезпечить приплив в республіку більше 200 тис. Туристів. Разом з тим важливим завданням є грамотне формування і позиціонування туристського продукту Вірменії і тут без міжнародного співробітництва та стратегічного партнерства не обійтись. Будучи окремо представленої, Вірменія займає досить обмежену нішу. Європеєць або японєць навряд чи приїде в регіон, обмежившись метою побачити тільки Вірменію. Йому, ймовірно, захочеться виправдати такий довгий шлях і чималі витрати. Тому на державному рівні дуже серйозно розглядаються

процеси інтеграції з сусідніми країнами з метою формування комплексного міжрегіонального турпродукту. [2]

Так, зокрема, Всесвітня туристична організація дуже серйозно стимулює туристичний продукт «Великий шовковий шлях», де Вірменія має свою чітку позицію і як частина цього нового турпродукту завойовує нові ринки. Разом з тим практика реального турбізнесу показує, що необхідна децентралізація туристичного бізнесу Вірменії, тому що туристичні ресурси розташовані в регіонах Вірменії, проте основні доходи і раніше осідають в столиці республіки. У зв'язку з цим необхідно, щоб регіони теж були залучені в турбізнес в статусі рівноправних партнерів і отримували відповідний дохід, який, безсумнівно, підвищить зацікавленість і створить нові імпульси розвитку. [3]

Культурний туризм Річниця прийняття Християнства в 2001 році визначила два ключові переваги турсектора Вірменії: історико-культурний і пізнавальний туризм. У Вірменії налічується сотні тисяч історичних і культурних пам'яток, що відображають давню багатовікову історію держави. Це і пам'ятники доісторичного періоду, архітектура елліністичного періоду, середньовічна архітектура та архітектура радянського періоду. ЮНЕСКО визнає елементи вірменської культури як елементи нематеріальної культурної спадщини. Особливу популярність серед культурного туризму займають класичні тури. До них відносяться індивідуальні тури, гірські і піші тури, велопоходи і т.д. Спортивний і рекреаційний туризм Багата гірськими ландшафтами Вірменія стала одним з центрів спортивного туризму Закавказзя. 85,9% території вважаються гірською зоною - більше, ніж в Швейцарії або Непалі. Країна своєму розпорядженні всі ресурси і умови для перспективного розвитку галузі активного відпочинку. Гірські ландшафти приваблюють альпіністів. Зареєстрована в Книзі рекордів Гіннеса канатна дорога «Крила Татєва» з'єднує села Алідзор і Татєв. Має місце і активний відпочинок на воді. На найбільшому водоймі Закавказзя, озері Севан, знаходяться 11 громадських пляжів, в Гегаркунікської області

розташовано 50 готелів. Засніжені гірські вершини відкриті для відвідування любителів сноубордингу, лижного та іншого виду спорту. Гірські курорти Цахкадзора і Джермук допоможуть реалізувати всі можливості для організації повноцінного зимового відпочинку. Цахкадзор увійшов в топ-10 найкращих і популярних курортів серед країн СНД для гірськолижного відпочинку російських туристів взимку 2018-2019 рр. Географічне положення також дає можливість помилуватися первозданною незайманою природою. Вірменія багата на природні пам'ятки, налічується 26 заповідників, розбиті чотири національні парки. У Лорійської області також знаходиться великий ботанічний сад - Дендропарк Степанаван. Готельна справа в Вірменії розвивається з високими темпами, в 2019 році республіка посіла сьоме місце за рівнем співвідношення ціни / якості готельної справи. З 2013 року число готелів росте, за 6 років в Вірменії відкрилося близько 300 готелів. На даний момент в країні працюють понад 600 отелей. Армения в світовій проекції Питання про становище Вірменії на міжнародній арені необхідно розбирати з двох точок зору: турсектора в глобальному контексті і в контексті країн СНД. Дане розмежування необхідно в силу того, що переважна більшість в'їзних туристів Вірменії - громадяни Росії і країн пострадянського простору. На світовій арені Вірменія змушена конкурувати з європейськими туристичними гігантами, такими як Франція, Італія і Іспанія. Ці країни, поряд з Японією, США та іншими лідерами рейтингу СOT, беруть на себе левову частку туристичного ринку. У зв'язку з цим Вірменія з 2014 по 2020 роки опустилася з 74 місця до 98 місця в рейтингу країн за кількістю туристів. Проте щорічний приплив туристів безперервно зростає. У туристичному рейтингу серед країн СНД Вірменія знаходиться на 7 місці, поступаючись Азербайджану і Білорусі.

Доступність цін - основний критерій, який допомагає туристу вибрати країну для відвідування. Найкраще співвідношення ціни-якості - козир туристичного сектора Вірменії. Найбільша база даних про міста і країни Numbeo склала рейтинг країн за індексом вартості життя. Вірменія увійшла

до тридцятки найдоступніших країн, зайнявши 26 місце серед 132 держав. У розрахунок індексу входять: вартість оренди житла (53 місце), вартість продуктів (32 місце), ціни в ресторанах (55 місце). При складанні рейтингу враховувалися середня оплата за проживання, харчування та транспорт. Відзначимо, що в 2019 році Вірменія зайняла 7 місце в рейтингу кращих країн за співвідношенням ціна / якість готелів, говориться в звіті Світового економічного форуму. [4]

1.2 Міжнародні економічні відносини Вірменії з країнами світу

Зовнішня політика Вірменії це комплементаризм, завдяки якій вона має хороші відносини з США, Росією, країнами ЄС, а так само Іраном. Позиція Вірменії на рахунок Нагірно-Карабахського конфлікту і визнанням геноциду вірмен стала причиною поганих відносин з її двома сусідами Туреччиною і Азербайджаном. Вірменія має дипломатичні відносини з 172 державами і входить в більш ніж 40 міжнародних організацій, в тому числі і СНД, ОДКБ, Євразійський союз, Міжнародний валютний фонд, Рада Європи та інші.

Вірменія є постійна членом ОДКБ, СНД і Євразійського союзу. Вірменія не перебуває в НАТО, але бере участь у програмі НАТО Партнерство заради миру і складається в раді євроатлантичного партнерства. Офіційні відносини між ЄС і Вірменією почалися в 1991 році коли Вірменія отримала незалежність від Радянського союзу. Так само, в 2002 р. Європарламент оголосив що Вірменія потенційно може в майбутньому приєднатися до ЄС. Договір про розширення партнерства між Вірменією та ЄС було підписано в 2017 році. Також Вірменія є членом Парламентської асамблеї ЄВРОНЕСТ і Енергетичного співтовариства. В Брюсселі знаходиться представництво Вірменії в офісі ЄС, а офіс Делегації Європейського Союзу перебуває в Єревані. З 2013 року громадянам ЄС

дозволений в'їзд без віз на територію Вірменії, а в 2017 році Вірменія почала переговори на рахунок отримання безвізового режиму для громадян Вірменії які хочуть подорожувати. І Європарламент, і Рада Європи визнали геноцид вірмен.

Вірменсько-українські відносини тривали століттями і сьогодні залишаються теплими. Дипломатичні відносини між країнами підтримуються на високому рівні. У Вірменії є посольство в Києві, а так само є консульство в м. Одесі. Україна має посольство в Єревані і почесне консульство в Гюмрі. Вірменська мова - це офіційна мова меншинств в Вірменії, за оцінками в Україні проживає близько 250 тисяч вірменів.

У вірмен і грузин багато спільного. Обидва ці народи є давніми християнськими цивілізаціями зі своїми особистими алфавітами і писемністю. Вони використовують термін католікос для поняття своїх церковних патріархів. Сьогодні відносини з Грузією мають особливе значення для Вірменії, через економічну блокаду яку ввели Туреччина і Азербайджан через Нагірно-Кахарабахський конфлікт, Грузія пропонує Вірменії сухопутний зв'язок з Європою і доступ до портів на Чорному морі. На півдні Грузії в регіоні Джавахеті проживає велика частина вірменського населення, яка навіть виступала за автономію. У Вірменії є посольство в Тбілісі і генеральне консульство в Батумі. У Грузії є посольство в Єревані. Зараз в Грузії живе близько 170 тисяч вірмен.

Після розпаду СРСР в грудні 1991 року з'явилися можливості для двосторонніх відносин з іншими державами. Вірменія і США мають тісні зв'язки між собою. США визнало незалежність Вірменії 25 грудня 1991 року і відкрило посольство в січні 1992 року. Посольство Вірменії є в Вашингтоні округ Колумбія, генеральне консульство в Лос-Анджелесі і почесне консульство в Чикаго, Фресно і Лас-Вегасі. У США є посольство в Єревані яке є другим за величиною американським посольством в світі. На даному етапі 2021 року 49 штатів з 50 США визнали геноцид вірмен. 29 жовтня 2019 р. Палата представників США визнала геноцид. США надавали гуманітарну

допомогу Вірменії в часи війни на НКР, а так само після Спитакського землетрусу. США так само представляло військову підтримку Вірменії. На даний момент в США живе близько 1,5 мільйона вірмен американського походження.

Сполучені Штати високо цінують свої відносини з Вірменією, які засновані на взаємній повазі та спільних інтересах. Політика США спрямована на подальший розвиток в Вірменії демократичних інститутів, повазі прав людини і верховенства закону, а також економічних інститутів. США інвестують кошти в економіку Вірменії з метою забезпечення економічного зростання, розвитку системи охорони здоров'я і соціальних послуг. Ці дві країни працюють над скороченням рівня бідності, розширенням торгівлі і інвестицій. [5]

Після незалежності в 1991 році, Вірменія при проведенні ринкових реформ і створенні відкритої ліберальної економіки зробила серйозні кроки в напрямку формування для якнайшвидшого інтегрування у світову економіку, налагодження міцних контактів з провідними країнами та інтеграції в групи з різними напрямками економічного співробітництва. Але ряд факторів не дозволив Вірменії забезпечити економічне зростання і зайняти гідне місце в системі міжнародних економічних відносин.

Через розпад СРСР Вірменія отримала абсолютно недієздатну економіку, виявилася напевно в найважчій ситуації з усіх країн Закавказзя. З республіки де активно розвивалося хімічна, легка, харчова промисловість, а так само машинобудування, Вірменія перетворилася в маленьку, вразливу державу. Швидкий розпад СРСР вплинув на витрату традиційних ринків збуту вірменських товарів і продукції.

Вірменія не має прямого виходу до моря. Через конфліт на Нагірному Карабаху, Вірменія поганих відносинах з Туреччиною і Азербайджаном і в наслідку є відрізаною від Чорного і Каспійського моря.

Незалежно від того, що в Вірменії є родовища різних руд, мармуру, кам'яної солі забезпечити всю промисловість власними ресурсами вона не може, так як відсутні запаси нафти і газу.

Після незалежності Вірменія сформувала власну торгово-економічну політику, ґрунтуючись на ліберальних принципах: найбільш сприятливий режим для всіх країн, зменшення технічних бар'єрів в торгівлі, мінімізація нетарифних заходів регулювання, незастосування системи експортного квотування і незастосування експортних мит, застосування низьких імпорتنих тарифів і т. д. Іншим важливим кроком для розвитку стабільних торгових відносин з іноземними партнерами та залучення країни в світові інтеграційні процеси було вступ республіки до Світової Організації Торгівлі (СОТ). 5 лютого 2003 року Вірменія, подолавши десятирічний договірний процес, офіційно стала 145-м членом цієї авторитетної торгової організації. З 2 січня 2015 року, через день після його створення, Вірменія стала членом Євразійського економічного союзу. [6]

Найбільш помітним недавнім зовнішньополітичним успіхом Вірменії став підписаний 29 серпня договір з Росією про дружбу, співробітництво і взаємодопомогу, в якому Москва зобов'язалася захищати Вірменію в разі нападу третьої сторони. Росія є ключовим гравцем в області регіональної безпеки і виявилася для Вірменії цінним історичним союзником. Хоча він з'явився як реакція на поїздку Алієва в США, договір, імовірно, давно перебував у стадії розробки. Однак з більш широкого контексту зовнішньої політики Вірменії стає ясно, що - хоча Єреван вітає російські гарантії безпеки - країна не бажає покладатися виключно на Москву або брати участь в конфронтації між російськими і очолюваними США альянсами в Закавказьї. У Вірменії є посольство в Москві і генеральні консульства в Ростові-на-Дону і Санкт-Петербурзі, а також почесні консульства в Калінінграді і Сочі. У Росії є посольство в Єревані і генеральне консульство в Гюмрі. Постоянний представник Вірменії при Організації Договору про колективну безпеку знаходиться в Москві. Росія визнала геноцид вірмен в

1995 року. Армения приєдналася до Євразійського союзу під керівництвом Росії в 2015 році. За оцінками, в Росії проживає від 2 500 000 до 2 900 000 мільйонів армян. Росія традиційно підтримує хороші економічні відносини з Вірменією.

Росія і Вірменія є членами ЄвразЕС і ОДКБ. Товарооборот з Росією становить близько 20% зовнішньої торгівлі республіки. Багато великих вірменські підприємства належать російським державним і приватним компаніям. Російській Федерації належить Разданська ТЕС, що постачає електрикою не тільки Вірменію, але і Іран і Грузію. РазТЕС, найбільший споживач російського газу в країні, в числі ще декількох вірменських підприємств була передана Росії в 2002 році в рахунок погашення державного боргу Вірменії в розмірі 93 млн долларов. Російсько-вірменське співпрацю у військовій області направлено на забезпечення безпеки обох держав. Вірменські збройні сили беруть участь у несенні бойового чергування в рамках Об'єднаної системи ППО СНД. На плановій основі здійснюється співпраця між міністерствами оборони Росії і Арменії. На території Вірменії дислокується 102-а російська військова база. Вірменська сторона, відповідно до вірмено-російським міждержавним договором, бере на себе також половину витрат російської бази. Сформірована об'єднана російсько-вірменська військова угруповання. Прикордонна група ФСБ Росії у Вірменії спільно з вірменськими прикордонниками несе охорону кордонів республіки з Туреччиною і Іраном. [7]

Великобританія визнала Вірменію 31 грудня 1991 года. Перше посольство Республіки Вірменія в Європі було відкрито в Лондоні в жовтні 1992 року. З 1995 р в Єревані діє посольство Великобританії. Дві країни підтримують партнерські і дружні відносини, проте Великобританія не визнає геноцид вірмен, оскільки вважає, що докази недостатньо ясні, щоб відповідно розглядати «жахливі події, які торкнулися вірменського населення Османської імперії на початку минулого століття «геноцидом згідно з конвенцією ООН 1948 року. Британський уряд заявляє, що «масові

вбивства були жахливою трагедією», і заявляє, що це була думка уряду в той період. Уельс, Шотландія і Північна Ірландія вважають це геноцидом, а в Кардіффі, Уельс, є меморіал. В Великобританії проживає близько 20 000 вірмен, в основному в Великому Лондоні та Манчестері.

З моменту набуття Вірменією незалежності дві країни були партнерами в рамках міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, Рада Європи, ОЧЕС), в той час як Греція твердо підтримує громадські програми, спрямовані на подальший розвиток відносин між ЄС і Арменією. Непереривні візити на вищому рівні показали, що обидві країни хочуть і далі підвищувати рівень дружби і співробітництва (візит президента Вірменії Левона Тер-Петросяна в Грецію в 1996 році, візит президента Грецької Республіки Костіса Стефанопулоса в 1999 році, візит президента Вірменії Роберта Кочаряна в Грецію в 2000 і 2005 роках і візит президента Греції Каролоса Папуліаса до Вірменії в червні 2007 року). Греція після Росії є основним військовим партнером Вірменії. Вірменські офіцери проходять підготовку в грецьких військових академіях, і Греція надає різну технічну допомогу. З 2003 року вірменський взвод дислокується в Косово у складі KFOR, де вони діють у складі грецького батальйону KFOR. За оцінками, в Греції проживає близько 80 000 армян. У Вірменії є посольство в Афінах. У Греції є посольство в Єревані. Обидві країни є повноправними членами Ради Європи. Греція була однією з перших країн, які визнали незалежність Вірменії 21 вересня 1991 року і одним з тих, які офіційно визнали геноцид вірмен. У червні 2007 року президент Греції Каролос Папульяс відвідав Вірменію. За його словами «Вірмено-грецькі відносини позитивно розвиваються в сфері оборони, а також в галузі освіти і багатьох інших сферах». Греція є другим після Росії військовим партнером Вірменії і найближчим союзником в НАТО. Щороку кілька вірменських офіцерів проходять тренування в Греції. Вірменії виявляється військова медико-матеріальна підтримка. У 2003 році між двома країнами уклали договір про військову взаємодопомогу, згідно з яким

планується збільшити число вірменських військовослужбовців, що проходять підготовку у військових і військово-медичних академіях міста Афіни.

Незважаючи на релігійні і ідеологічні розбіжності, відносини між Вірменією та Ісламською Республікою Іран залишаються теплими, а Вірменія і Іран є стратегічними партнерами в регіоні. Вірменію і Іран пов'язують культурні та історичні зв'язки, що існують уже тисячі років. Між двома країнами немає прикордонних суперечок, і вірменське християнську меншість в Ірані користується офіційним визнанням. Особливе значення має співпраця в галузі енергетичної безпеки, яке знижує залежність Вірменії від Росії і може в майбутньому також поставляти іранський газ до Європи через Грузію і Чорне море. У Вірменії є посольство в Тегерані. Іран має посольство в Єревані. За оцінками, в Ірані проживає 200 000 армян. В умовах блокади кордонів Вірменії з боку Туреччини і Азербайджану, коротка кордон з Іраном має для Вірменії важливе значення. Діючою залізницею між Вірменією та Іраном в даний час немає. Існують проекти і домовленості про її будівництво. В травні 2004 року був підписаний основний контракт з будівництва газопроводу Іран-Вірменія. 19 березня 2007 року відбулася урочисте відкриття газопроводу в присутності президентів Вірменії Роберта Кочаряна і Ірану Махмуда Ахмадінежада. Відразу ж після відкриття обговорювалася можливість будівництва другої нитки газопроводу. На першому етапі Іран повинен поставляти в Вірменію 1,1 млрд м³ природного газу щорічно, а з 2019 року - по 2,3 млрд. Договір укладений строком на 20 років. Вартість проекту оцінюється в 200-250 млн дол. Перший етап передбачає будівництво 100-км газопроводу по іранській території і 41 км по вірменської (Мегри-Каджаран). На другому етапі буде споруджений трубопровід Каджаран-Сісіан-Джермук-Арарат.

Карабахський конфлікт - етнополітичний конфлікт в Східному Закавказзі між азербайджанцями і вірменами. У 1991-1994 роках ця конфронтація призвела до масштабних військових дій за контроль над Нагірним Карабахом і деякими прилеглими територіями. За рівнем

військового протистояння її перевершив лише чеченський конфлікт. Після завершення Карабахської війни конфлікт перейшов в «замороженну» фазу, велися переговори за посередництва Мінської групи ОБСЄ. 5 травня 1994 р. був підписаний бішкекський протокол про перемир'я і припинення вогню між Вірменією і невизнаної Нагірно-Карабахської Республікою з одного боку і Азербайджаном з іншого боку. У період з 9 травня по 11 травня 1994 року була підписана угода про припинення вогню з 12 травня 1994 року. [8]

Проте уздовж лінії зіткнення Нагірного Карабаху періодично відбувалися ескалації різного масштабу. У квітні 2016 року відбулися найбільші на той момент збройні зіткнення між вірменськими та азербайджанськими силами, які отримали в пресі назву чотириденний війни. В результаті відбулися невеликі територіальні зміни на користь Азербайджана. В вересні-листопаді 2020 році конфлікт знову перейшов у фазу війни, за підсумками якої Азербайджан повернув значну частину раніше втрачених територій.

1.3 Місто Єреван як центр туристичної діяльності Вірменії та його характеристика

Місто Єреван - столиця Вірменії і найбільше місто, і один з найстаріших міст в світі. Було засноване в 782 році до н.е. та розташоване в Араратській долині, на лівому березі річки Аракс. Населення м. Єревану за переписом на 2020 рік становить 1 мільйон 83 тисячі людей. М.Єреван є політичним, науковим, економічним, а також культурним центром Вірменії, а також найважливішим транспортним вузлом. Висота над рівнем моря в залежності від частин міста становить від 900 до 1300 м.

Нове життя після вступу до складу Росії м.Єреван отримав в 1828 р. За ті роки які Вірменія входила до складу СРСР зовнішній вигляд м.Єревана

змінився кардинально, були проведені масштабні роботи. Перший план по перебудові в 1924 році був запропонований архітектором Олександром Таманяном, а так само в 1970 році архітектором Мікаелом Мазманяном. Весь колорит столиці м.Єревану дало велике використання в будівництві місцевих каменів різних відтінків це були рожевий, кремовий і білий туф, який і на сьогоднішній день активно використовують в будівництві будинків або інших споруд.

М. Єреван знаходиться в північно-східній частині Араратської рівнини, розташованої в центральній частині Вірменського нагір'я. Плато, на якому розташований м.Єреван, з трьох сторін облямоване горами - на північному заході знаходиться гора Арагац, на півночі - Канакерсько плоскогір'я, а на сході - Гегамські гори. На південь Єреванська улоговина спускається в долину річки Аракс, за якою височить масив Великого і Малого Арарату. Рельєф м.Єревана відрізняється великою різноманітністю, коливання висот в його межах досягають 400 метрів. Через місто, в мальовничій ущелині, протікає річка Раздан. Особливості рельєфу, клімат, вивчення рози вітрів на цьому гірському плато лягли в основу першого генерального плану м.Єревана, створеного академіком архітектури А. Таманяном в 1924 році. За цим планом м.Єреван був задуманий як місто з радіально-кільцевим плануванням центру, що зберігало історично сформовані напрямки магістралей і значні пам'ятники історії і культури. Усі наступні генеральні плани та проекти забудови м.Єревана в основному продовжували ідеї А. Таманяна [9]

М.Єреван розташований в двох ландшафтних зонах: напівпустельно-пустельна переважає на висоті 850-1000 м, суха степова - вище. Щорічна середня температура повітря становить 11,8 °С, влітку +25 °С, взимку -4-5 °С, абсолютний максимум +42 °С, абсолютний мінімум -31 °С. Щорічне сонячне сяйво досягає в середньому 2700 годин. Період без заморозків триває 213-224 днів. Відносна вологість повітря від 44-45% влітку до 70-80% зимою. Літній сезон триває більше 4 місяців з сухою та спекотною погодою,

середня температура повітря в серпні 22-26 °С, пікова температура дорівнює 41,4 °С. Влітку вітри стають сильнішими в другій половині дня досягаючи іноді 15-20 м/с. Зима помірно холодна: постійний сніговий покрив утворюється не щороку. Середня температура в січні -4-6 °С, найнижча температура -31 °С. Весна коротка з нестійкою погодою. Осені властива м'яка, сонячна і безвітряна погода. Середньорічний обсяг атмосферних опадів 250-370 мм. Максимум опадів випадає в травні. Верхні шари ґрунту різноманітні: від сіро-коричневих до переважаючих коричневих [10]

Роком заснування м.Єревана вважається 782 рік до н. е., коли цар Урарту Аргишті I заснував тут місто-фортеця Еребуні. Відомо, що для заснування міста в 782 році до нашої ери цар Аргишти привіз сюди 6600 полонених з областей Хати і Цупані (західні області Вірменського нагір'я). Назви вважають освіченим від етноніма Ері (еріахі), ставився до народності або племінного союзу. [11]

Еребуні знаходився на південній околиці сучасного м.Єревана, хоча немає даних, що вказують на існування значущого поселення на місці розташування міста в період з IV століття до н. е. по III століття н. е. Згідно наскального клинописної хроніки в Вані, урартський цар Аргишті I на п'ятому році свого царювання збудував місто Еребуні. Напис на кам'яній плиті, знайдена в 1950 році на пагорбі Арін-Берд, дозволила ототожнити це городище з Еребуні. Напис говорить: «Величчю бога халдеї Аргишті, син Менуа, цю могутню фортецю побудував; встановив її ім'я Еребуні для могутності країни Біайна і для залякування ворожої країни. [12]

Вірменські легенди зводять підставу м.Єревана до Ноя, виводячи назву міста із вигуків: «Єревац!» (Вона з'явилася!), Нібито зробленого Ноем, коли з-під води здалася вершина Малого Арарату. [13]

Місто потрапило під владу арабів в 658 році. У 660 році там сталися антиарабські повстання. З падінням арабської влади і відновленням вірменської державності місто входило до складу Анійського царства Багратидов; в 1047 році місто було обложене і ослаблене візантійськими

силами , чим скористалися сельджуки, які захопили його через кілька років.
[14]

У травні 1918 року м.Єреван стає столицею Республіки Вірменія. На початку грудня 1920 року м. Єреван було зайняте Червоною Армією. 18 лютого 1921 року після загальнонаціонального повстання Радянська влада була повалена.

За Радянської влади починається масштабна реконструкція м. Єревану, що проводиться з 1924 року за проектом Олександра Таманяна, який розробив особливий національний стиль де використовувалися елементи традиційної церковної архітектури з туфом як основного будівельного матеріалу. Після цієї великої реконструкції, місто змінилося до невпізнання, майже всі старі будівлі були знищені. В м. Єревані були прокладені нові вулиці. В місті було проведено електрику, з'явився водопровід і каналізація. А найголовніше, що нові лісосмуги на навколишніх пагорбах допомогли місту покінчити з пилом, який був великою проблемою для жителів.

Так, як м. Єреван є столицею то було багато витрачено на те, щоб в місті була розвинена економічна складова в різних напрямках туризму, промисловість, роздрібна торгівля і фінанси.

Туризм у м. Єревані розвивався в доброму напрямку були побудовані зоопарк, аквапарк, велика кількість туристичної інфраструктури, такі як торгові центри, кінотеатри, театри, парки і сквери. В останні роки владою були створені сприятливі умови для туристів, а так само для громадян. Також не тільки м. Єреван, а й сама Вірменія має хороший потенціал в сфері екотуризму, гірськолижного туризму і альпінізму, за рахунок того, що знаходиться в гористій місцевості.

Перебуваючи в м.Єревані, іноземні туристи зможуть познайомитися з вірменським драматичним і оперним іскусством. Театральная культура Вірменії йде корінням в глибоку старовину. Древній вірменської театр був ровесником театру Еллади та Риму. Про це свідчить у своїх «Порівняльних життєписів» римський історик Плутарх. Він, зокрема, розповідає про те, що в

столиці Вірменії - Тігранакерте ще в 69 році до нашої ери існував театр. А в 53 році в іншій вірменської столиці - Арташаті була поставлена трагедія Евріпіда «Вакханки». В м.Єревані працюють першокласні театри, такі як Вірменський державний академічний драматичний театр імені Габрієла Сундукяна, Державний академічний театр опери та балету імені Олександра Спендіарова, Театр музичної комедії, драматичний театр імені Костянтина Станіславського. Вірменський державний академічний драматичний театр імені Г. Сундукяна заснований в 1922 році. У театрі поставлені сотні цікавих вистав, багато з яких увійшли в історію вірменського театру. Державний академічний театр опери та балету імені А. Спендіарова розміщується в будівлі, яка є одним з чудових архітектурних споруд м.Єревана, створених за проектом академіка А. Таманян. Зал театру побудований за принципом античного амфітеатру, що забезпечує відмінну видимість сцени. Репертуар театру складається з творів національної, російської та світової класики, опер і балетів радянських композиторів. [15]

У столиці Республіки Вірменія у 2020 р. побудовано близько 90 готелів, які на сьогоднішній день відповідають всім світовим стандартам. В м.Єревані є готелі таких відомих готельних мереж як Marriott International, Ramada, Golden Palace, Metropol, Hilton Hotels, Kempinski.

З останніх об'єктів на готельному ринку Вірменії з'явився готель міжнародної мережі Best Western, в будівництво якої інвестовано близько 7 млн. Доларів, пише panarmenian.net. Готель Best Western, розташований в курортному місті Діліжан Вірменії, пропонує гостям 58 номерів і якісний сервіс, який відповідає міжнародним стандартам. Відкриття готелю міжнародного рівня сприяло появі нових робочих місць і підвищило якість готельних послуг, що є важливою складовою успішного готельного бізнесу регіону. Готель Best Western Paradise представляє третю за рахунком готель мережі в Вірменії. [16]

Так само в Вірменії, саме в м.Єревані дуже добре розвивається медичний туризм. Відомо, що стоматологія в Вірменії набагато дешевше, ніж

в країнах Заходу, але якість послуг, що надаються майже не поступається аналогічним у зарубіжних колег. Тому в м.Єревані швидкими темпами розвивається туризм з метою отримання медичних послуг. У розвиток даного виду туризму залучаються зарубіжні інвестори. Популярністю користуються не тільки послуги ліцензованих стоматологів, які пройшли підготовку в Німеччині, але і послуги інших лікарів-професіоналів, що спеціалізуються як на лікуванні захворювань судин, внутрішніх органів, так і виконують найскладніші операції на серці. [17]

Будь який приїжджий гість може вибрати собі готель за кольором і смаком, так як готелів дуже багато.

На території м.Єревана є велика кількість промислових місць починаючи від Єреванського кон'ячного заводу (ЕКЗ) і закінчуючи хімічним заводом з виробництва синтетичного каучуку Наїріт.

З великих так само хочеться відзначити Канакерську і Єреванські ГЕС, Єреванську ТЕЦ і виготовлення алюмінію Завод АрменАп.

В м.Єревані крім великих супермаркетів які називають Моллі, такі як Єреван Далма Гарден Молл, є так само супермаркети таких мереж як САС, Єреван - Сіті, БЕСТ. Але, крім цього всього, так само є ринки наприклад найпопулярніший це Вернісаж на якому можна знайти багато цікавих речей як для себе, так і для подарунка другу або подрузі. Кожний турист приїжджає в м. Єреван і обов'язково відвідує Вернісаж.

У м. Єревані є своя Вірменська фондова біржа яка є єдиною діючою фондовою біржою на території Вірменії і була вона заснована в лютому 2001 року.

М.Єреван є найбільшим і найважливішим транспортним вузлом Вірменії. В місті є автомобільні, залізничні, авіаційні шляхи. Із столиці в різні куточки країни відправляються як громадяни, так і туристи.

Звартноц - це міжнародний аеропорт розташований в 12 км від м.Єревана, працює цілодобово. За останні 7 років у аеропорту були зведенні

нові сучасні термінали. Звартноц можемо обслуговувати до 3,5 млн. пасажирів на рік.

Еребуні - аеропорт змішаного типу, як цивільний, так і військовий. Він розташований в 7 км від м. Єревана. В даний час аеропорт використовується російськими та вірменськими військовими.

В м. Єревані знаходиться центральний ж / д вокзал Вірменії - Станція Єреван.

Віддалені поїздки на поїзді є тільки в міста Грузії, Тбілісі і Батумі.

В м. Єревані є 3 діючих автостанції Кілікія, Північна і автостанція Єреван. Із автостанцій щодня відправляються автобуси і мікроавтобуси в різні точки країни, а так само міжнародні відправлення в Грузію, Росію, Україну та інші країни Європи.

Єреванський метрополітен був відкритий 7 березня в 1981 році і складається з однієї лінії і однієї вітки. Має 10 станцій. Довжина становить 13,4 км, а за рік пасажиропотік становить 19,9 млн. людей.

На даний час міська влада хоче побудувати другу лінію Єреванського метрополітену в бік аеропорту Звртноц, а так само третю лінію в сторону автомобільного заводу.

Національна академія наук Республіки Вірменія (НАН РА) - вища наукова організація, яка організовує, здійснює та координує фундаментальні і прикладні дослідження в різних областях науки на території Республіки Вірменія.

Єреванський науково-дослідний інститут автоматизованих систем управління (ЕрНІАСУ) - один з провідних НДІ радянського періоду в області проектування ЕОМ і АСУ.

Інститут математики Національної академії наук Вірменії - відділення математики і механіки було відкрито у новоствореній Вірменській Академії наук в 1944 році. Пізніше відділення було перетворено в Інститут математики і механіки Вірменської Академії наук.

Єреванський фізичний інститут був заснований в 1942 році братами-академіками Абрамом і Артемом Аліханянами.

Інститути в м.Єревані: Національний аграрний університет Вірменії, Державний інженерний університет Вірменії, Єреванська державна консерваторія імені Комітаса, Єреванська державна художня академія, Єреванський державний інститут театру і кіно, Єреванський державний лінгвістичний університет імені В. Я. Брюсова, Єреванський державний медичний університет імені Мхитара Гераці, Вірменський державний педагогічний університет, Єреванський державний університет, Єреванський державний університет архітектури та будівництва, Вірменський державний економічний університет, Єреванський університет «Айбусак», Єреванський університет менеджменту, Російський Державний університет туризму та сервісу, Російсько-вірменський (слов'янський) університет, Вірменський державний інститут фізичної культури, Вірменський медичний інститут, Міжнародний університет «Євразія».

Щотижня по вихідним на Вернісажі (ярмарка ручних робіт) виставляються і продаються роботи місцевих майстрів.

З 2004 року в м.Єревані проходить щорічний міжнародний кінофестиваль «Золотий абрикос». «Золотий абрикос» щорічний кінематографічний фестиваль, що проводиться в липні в м.Єревані (Вірменія) за сприяння Міністерства культури Вірменії. До 2011 року кінофестиваль мав три основні програми: міжнародні конкурси ігрового і документального кіно, а також конкурс «Вірменська панорама». У 2011 році з'явилася нова конкурсна програма короткометражного кіно «Абрикосова кісточка». У перший рік проведення кінофестивалю в ньому брали участь фільми тільки вірменських кінематографістів, але починаючи з другого кінофестивалю в ньому все частіше беруть участь закордонні кінематографісти. Міжнародний кінофестиваль «Золотий абрикос» є побратимом Роттердамського і Пусанського міжнародних кінофестивалів. [18]

У 2010 році в м.Єревані пройшли VI відкриті молодіжні Дельфійські ігри держав-учасниць СНД.

У 2012 році, на честь 500-річчя вірменського книгодрукування, ЮНЕСКО проголосив м.Єреван «Всесвітньою столицею книги».

Вірменський театр імені Сундукяна - драматичний театр в м.Єревані, заснований в 1921 році. Є також Вірменський театр музичної комедії та Вірменський академічний театр опери та балету ім. А. Спендиарова.

Інститут стародавніх рукописів Матенадаран імені св. Месропа Маштоца - розташований в м.Єревані науково-дослідний центр при уряді Республіки Вірменія. Він є одним з найбільших сховищ рукописів у світі (в тому числі і давньовірменських).

Музей-інститут Геноциду вірмен - займається науковим дослідженням та музейним показом матеріалів про геноцид.

Музей «Еребуні» - один з історичних музеїв міста Єревана, розташований на пагорбі Арін-Берд. У музеї зібрані експонати, виявлені при розкопках фортеці Еребуні в 1950-1959 роках і сусіднього міста Тейшебаїни, які проходили на пагорбі Кармір-Блур в 1939-1958 роках. Музей був відкритий в 1968 році до 2750-річчя заснування міста Еребуні.

Національна картинна галерея Вірменії - один з найбільших музеїв країни. Заснована в 1921 році.

Національний історичний музей Вірменії (раніше Державний історичний музей Вірменії) - головний історичний музей Вірменії. Заснований в 1921 році. Розташований на площі Республіки.

В м.Єревані розташовано багато різних нічних закладів - барів, ресторанів, клубів, де представлені різні музичні напрямки. Особливо відомий м.Єреван своїми джаз-групами, які часто привносять вірменські мелодії виступаючи в форматі етно-джаз.

Багато хто знає, що спадщина музичної культури у вірмен величезна, але мало хто знає, що джаз широко поширений по всій країні і є одним з найбільш розвинених музичних стилів в Вірменії. Є багато способів провести

вечір в м.Єревані, і одні з найприємніших - відвідування джазових клубів. Ось два кращих джазових клубу, які варто відвідати. Джаз-клуб Малхас розташований на центральній вулиці Пушкіна. Всі любителі джазу, які відвідують Вірменію, обов'язково заходять сюди. Тут панує неповторна атмосфера, і музика, яку вони грають, завжди змушує забути про все, розслабитися і насолоджуватися кожною миттю. Клуб заснований відомим вірменським піаністом і джазменом Левом Малхасяном, тому клуб отримав таку назву. Джаз-Клуб Улікян розташований на вулиці Кочаряна, яка також є центральною в м.Єревані. Як тільки ви входите в клуб, відразу відчувається художній стиль завдяки старовинним меблів. Це дуже затишний куточок, де можна зібратися з друзями і послухати запаморочливі концерти, які організовують джазові співаки і музиканти. Іноді тут проходять концерти зарубіжних співаків. [19]

Кожен з нас коли подорожував завжди думав, що ж привезти друзям чи рідним. Благо є чіткі список найцікавіших подарунків який можна і потрібно привезти з м.Єревана.

Кращий в світі - вірменський коньяк!

Звичайно ж, коньяк! Екскурсія на завод, який виробляє знаменитий у всьому світі коньяк, завжди закінчується його дегустацією і покупкою. У Вірменії, з її короткою зимою і довгим влітку, з трьома сотнями сонячних днів в році, ідеальні умови для вирощування винограду - спеціального, з якого народжуються кращі марки коньяку. Ці сорти винограду ростуть тільки в Араратській долині. Ягоди збирають злегка недозрілими, щоб не перевищити вміст цукру, необхідну для коньяка. З процесом виробництва цього неповторного напою можна познайомитися під час екскурсії на завод.

Найвідоміші марки вірменського коньяку для орієнтиру:

- Шустов - на честь власника вірменського коньячного заводу, який багато зробив для світового авторитету напою;
- Арарат - найстаріша і найзнаменитіша марка на честь найвідомішого гірського хребта;

- Ной - саме він, за легендою, першим посадив виноград біля підніжжя Арарату.

Вино за старовинними рецептами.

Друга екскурсія, теж пізнавальна - на «Арені», винний завод, де знайомлять з багатотисячолітньої історією вірменського виноробства. Точного часу виникнення цього мистецтва визначити неможливо, але знайденим археологами на території Вірменії винним бочок - двадцять сім століть. За збереженим джерелам, вино було в числі дарів, які вірменський цар підніс Нерону, а це - перше сторіччя.

Сувенірні екземпляри вірменських вин можна придбати на заводі. Найпопулярніші вина - абрикосове і гранатове. Дуже смачні ожиновому, вишневе, малинове, айвовое.

Ще одна їжа, якою славиться Вірменія, обов'язковий компонент вірменського застілля. Більшість сирів не зберігається довго, і купують їх перед від'їздом. Виняток - копчені сири, неймовірний смак яких доповнюється коптильним димком.

Чудові виробники сиру, вірмени винайшли чимало його варіантів, які отримали світове визнання:

- жажік - з кисломолочного мацуна на основі козячого молока з травами і спеціями;
- чанах - з коров'ячого молока, вистоюється в розсолі з вином або медом;
- лорі - з суміші буйволиного і коров'ячого молока, солоний і гострий;
- чечіль - винахід пастухів, плетені косичка, з більш тривалим терміном зберігання. Копчений Чечіль зберігається ще довше, смак ще багатшими, аромат – запаморочливий;
- хорацпанір відомий як «закопаний сир». З бринзи з гірськими травами, витримується в глиняному горщику в землі кілька місяців. З густим запахом і сильним смаком.

Ювелірні традиції зберігаються і дотримуються поколіннями, тому прикраси тут завжди якісні, вишукані і унікальні. І срібні і золоті вироби відрізняються витонченою художньою роботою і неймовірним різноманітністю. Якість металів теж дуже високе, як і чистота самоцвітів у виробках. Ціни на срібні прикраси цілком помірні, а вибір широкий. Варті уваги вироби з бісеру, цікавих фасонів і найтоншого плетення. «Ювелірки» можна купити і в сувенірних рядах ринків, вона все одно буде високої якості. У магазинах вірменських ювелірних будинків представлені дизайнерські моделі і рідкісні прикраси в колоритному стилі древніх майстрів.

Як і всі традиційні вірменські промисли, керамічне мистецтво бере початок з глибокої давнини. Через тисячоліття кераміка стала модним декоративно-прикладним напрямком. Вірменська кераміка самобутня і пізнавана. Чаші, блюда, глечики з низькою горловиною і піддоном, горщики - все це виготовлено з червоної глини. Однаково гарні як вироби з обпаленої глини, так і покриті глазур'ю. Яскраві зображення на глазурі - це, як правило, трав'яний або національний орнамент, зображення птахів і звірів, виконані в стародавній вірменської техніці. Вся ця краса коштує недорого і охоче розкуповується туристами. Точка зору, що килими везли з інших міст тільки в епоху тотального дефіциту, змінюється при одному погляді на яскраву палітру і неповторний орнамент місцевих килимів. Килимарство - споконвічне ремесло кавказьких країн з давніх-давен. Вручну робиться все, навіть вовняні нитки фарбують натуральними барвниками. Головні особливості вірменських килимів - стилізовані зображення тварин, що захищають будинок (дракона, змії, орла) або національний орнамент в червоно-жовто-коричневій гамі. Ці надзвичайно красиві речі коштують дорого - ручна робота великої складності. Можна купити зовсім маленький килимок або скатертину, вони прикрасять будь-який будинок. А можна придбати сумку або жилет, ткані з вовни зі схожими малюнками. Або зовсім невеликі ткані речі: гаманець, чохол для пляшки і т.п. [20]

Висновки до 1 розділу

Вивчено, що історія розвитку і встановлення туризму в Вірменії пройшла через століття і роки і прийшла до того, якою ми бачимо її на сьогоднішній день.

Історично вийшло так, що через Вірменію проходило багато подорожніх і ремісників. Всі вони приносили в життя вірмен щось нове і цікаве. Так для того щоб цим людям було де зупинитися і відпочити в стародавній Вірменії були придумані іджеванатуни. Але життя і прогрес туризму в Вірменії розвивався і з приходом радянської влади древні іджеванатуни почали замінюватися готелями чия кількість почала зростати дуже швидко, а так само поява нової інфраструктури для туристів і громадян Вірменії. Сьогодні в 2021 р. Вірменія це вже незалежна держава в чийй економіці туризм займає дуже важливу частину. Відбуваються інвестиції в цю сферу діяльності і вона розвиває в геометричній прогресії. У країні проходять різні конференції та заходи які відвідують глави різних держав, а так само дипломати. Підводячи підсумки Вірменію можна радити будь-якому починаючому туристу який хоче для себе відкрити нові традиції, кухню і краси.

Досліджено, що Вірменія підтримує дружні і партнерські відносини з багатьма країнами у всьому світі. Є членом багатьох важливим організацій і заходів. Вірменія намагається підтримувати як експорт так само і імпорт з країнами, в цій їй допомагають такі країни колишнього СРСР такі як Росія, Грузія і Україна. А також те, що Вірменія є членом Євразійського союзу до даної організації можна експортувати товари власного виробництва. З країнами ЄС Вірменія має тісні дипломатичні відносини і завжди бере участь в різних європейських заходах зустрічі чий можуть проводитися на території самої Вірменії. Країни Південної і Північної Америки, а особливо США завжди мали теплі стосунки з Вірменією і завжди допомагали у всіх

питаннях, наприклад, такі як Спітакський землетрус після якої Вірменія була ослаблена. Можна підсумувати це все тим, що Вірменія маленька країна на Кавказі, але має дипломатичні відносини з багатьма країнами в світі.

Встановлено, що м. Єреван - столиця і центр туристичного, економічного і культурного спадщини Вірменії. Місто на сьогодні є одним з найкрасивіших міст в усьому світі, а також одним з найбільш старих, так м. Єреван старше Риму на 29 років. В ході дослідження інформації стало ясно, що на сьогодні це місто яке може привабити туристів різних інтересів. Для туристів люблячих історію є велика кількість музеїв і місць розкопок. Для туристів які шукають гастрономічне задоволення є ресторани з вірменською кухнею, але так само є ресторани з європейською, російською та азіатською кухнею, тому всі залишаються ситі і задоволені. М. Єреван - це величезний спектр колориту і фарб вірменського народу і турист який захоче пізнати їх сміливо повинен відвідати це прекрасне місто з його вулицями, церквами, пам'ятками.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ ВІРМЕНІЇ

2.1 Географічне положення, природно - кліматичні та географічні особливості Вірменії

Вірменія - це країна в Закавказзі або Південний Кавказ. Розташована на північному сході Вірменського нагір'я, ще іменується історичної Вірменією, між Чорним і Каспійськими морями, з півночі і сходу оточена хребтами Малою Кавказу. Займає більшу частину межиріччя Кури і Араксу, не має виходу до моря. Вірменія межує на півночі з Грузією, на сході з Азербайджаном і Нагірно-Карахскою Республікою, на півдні з Іраном, на південному заході з Нахічеванською Автономною Республікою яка входить до складу Азербайджану, на заході з Туреччиною. Загальна протяжність кордонів +1570 км. Азербайджан 996 км, Грузія 219 км, Іран 44 км, Туреччина 311 км.

Геологічна структура Вірменії становить частину великого склепінного вигину Закавказзя і Среднеараксійської межгорної низовини. Ці дві геологічні структури входять до складу Кавказу-Анатолію-Іранського сегмента Середземноморського складчастого пояса. Виходячи з часу заснування геологічних структурних одиниць і віку утворення складок на території Вірменії виділяються три: Сомхето-Капанський комплекс, Базум-Зангезурський і Пріараксійський пояса.

Сомхето-Капанський комплекс [Додаток А], який є геосинкліналлю, сформований в альпійську епоху. У структурі цього комплексу беруть участь вулканічні, вулкан-осадові і материкові карбонатні породи. Комплекс ділиться на Капанський сегмент і Сомхето-Карабахська Багатоарочна пояса. У

складі останнього виділяються Алаверди-Шамшадінській, Ноемберянській і Лорійської подпояса, які відрізняються за своїм віком, будовою та складом порід.

Алаверди-Шамшадінській підпояс складається в основному з вулкана-осадових утворень юрського і нижньо-крейдового періоду, порізаних інтрузивними породами, що мають кислий склад. У складі подпояса виділяються: Багатоарочна згини (антікліноріуми) Алаверди і Шамшадіна, і Іджеванській полівпадінний згин (сінкліноріум) .Ноемберянській подпояс складається з карбонатних і материковим-карбонатних порід, вкрай непропорційно сидять на нижче розташованих породах і створюють вторинну складчасту структуру.В Лорійській подпоясе зосереджені породи вулканічного і осадового походження, які слабо зміщені. [21]

У послойном розрізі Базум-Зангезурського [Додаток А] інтенсивно складчастого пояса беруть участь материкові, вулкан-осадові і карбонатні породи крейдового періоду. У ньому виділяються: Севан-Амасійський офіолітових і Цахкуняц-Зангезурський Багатоарочна сгібівий пояса.

Севан-Амасійський [Додаток А] подпояс представлений широким поширенням порід офіолітових будови та інтенсивної складчастістю. У ньому виділяються: Амасійський, Базумській і Севана Хорст-Багатоарочна згини, які складаються з опадів крейди і відокремлюють їх Багатоарочна згинів, наповнених гірськими породами палеогена.Цахкуняц-Зангезурський Багатоарочна сгібівий подпояс характеризується вкрай негармонійним розташуванням палеозойських і палеогені вулканічних і осадових порід і широким поширенням неогенного моласой, материковими і вулканічними породами четвертинного періоду. [22]

Пріаракській слабоскладчатий пояс ділиться два подпояса: Єрван-Ордубадський і орогенних западин.

Єрван-Ордубадський подпояс розташований на південь від Базум-Зангезурського пояса; характеризується меогеосінклінальним типом розвитку. У структурі цього подпояса беруть участь породи материкового,

карбонатного офіолітових і вулкана-осадового будови, також вулканородние і земляні освіти четвертинного періоду. Зазначений подпояс складається з двох структурних одиниць - Єреван-Ордубадського западини складки і УРЦ-Вайоц-Дзорської склепінчастою складки. Єреван-Ордубадського западини складка складається з Єреванського, ведійське, Ехегнадзорського западини складок другого порядку, які поділяються склепінчастими складками Ераноса, Советашена і Мартіроса. Подпояс орогенних западин складається з ряду оврагообразних западини складок (Нахічеван, Арташата, Севан-Єревана, Ахурян і ін.) , розділених піднятими склепінчастими складками (Паракар-Енгіджайській, Араратський, Армавірський і т.д.). Важливу роль в тектонічній структурі республіки грають розривні порушення, зокрема, глибинні розломи, які контролюють кордону поясів, осадові формації і товщини, магнетизм і внутріродную мінералізацію. Наявність найбільших - Севан-Акерайського, Ширак-Зангезурського і Середньо-Араксійського (Єреванського) розломів виявлено на основі геологічних, геофізичних і геохімічних даних. На поверхні вони виявляються породами офіолітових асоціацій і зонами шириною в 5-10 км між розломами. [23]

Таблиця 2.1

**Великі міста для відвідування туристами геологічних комплексів
Вірменії**

Великі міста для відвідування туристами Сомхето-Капанській комплексу	Великі міста для відвідування туристами Базум-Зангезурського комплексу	Великі міста для відвідування туристами Приараксійського слабоскладчатого пояса
м.Берд, м.Иджеван, м.Ноемберян, м.Алаверди, м.Степанаван, м.Ванадзор, м.Діліжан.	м.Севан, м.Мартуні, м.Варденіс, м.Гавар, м.Джермук, м.Сісіан, м.Горіс, м.Капан, м.Каджаран, м.Мегри.	м.Гюмрі, м.Апаран, м.Вагаршапат, м. Армавір, м.Єреван, м.Арташати, м.Єхегнадзор, м.Вайк.

Те, що Вірменія займає територію Вірменського нагір'я, вже говорить про характер її рельєфу. Він, в основному, гористий і складається з

численних високих гірських хребтів (близько 47% території), міжгірських улоговин, вимерлих вулканічних гір, лавових плато і рівнин. Про особливості своєї природи вірмени навіть склали легенду: коли Бог створив землю, вона вийшла кам'янистій. Богу це не сподобалося. Він зібрав усі камені в одну купу і запитав створені ним народи: хто тут хоче жити? Всі відмовилися, а вірмени погодилися і досі пишаються етим. 90% території Вірменії знаходиться на висоті від 1000 м і вище над рівнем моря.

На території Вірменії виділяють 4 різних за походженням типу рельєфу. Район тваринний брилових гір і міжгірських улоговин Малою Кавказу. У центральній частині республіки розкинулися лавові плато і рівнини, хребти і масиви, серед яких виділяється масив Арагац, Памбакський, Гегамський, Варденіський і Зангезурський хребти, розчленовані густою мережею долин і глибоких ущелин. Найвища точка - вершина Тежлер (3101 м). Район вулканічних покриттів - це Ашоцкй, Арагацкй, Гегамський, Варденіський, Сюнікський масиви і оздоблюють їх плато. Вони покриті молодими лавами верхнього пліоцену і четвертинного періоду. Форми рельєфу м'які, слабка ерозійна розчленованість. Найвища точка - гора Арагац (4095 м). Юго захід країни займає відносно рівна Араратська долина (середня висота 850-1000 м.), В якій і зосереджено більшість великих населених пунктів країни. Юго схід країни гарний своїми чудовими гірськими ландшафтами. Гірські долини і плоскогір'я, вузькі ущелини, бурхливі річки, маленькі озера і колоритні поселення, буквально приліпилися до гірських схилів - ось основні визначні пам'ятки району. Надо сказати, що територію країни оздоблює понад 3000 км гірських хребтів. Але горнообразовательних процеси в цьому районі ще не закінчені, тому тут так часті землетруси. Тільки в ХХ столітті на території Вірменії стався шість великих землетрусів. Останнє з них - Спітакський, сталося 7 грудня 1988 года. Пріараксінская система складчастих гір; знаходиться на лівому березі річки Аракс. Це УРЦ-Ераноскй, Баргушатскй, Зангезурський і Мегринський хребти. Тут спостерігається інтенсивна ерозійна розчленованість. Найбільша висота 3904

м - вершина Капутджух Араратська долина; включає в себе донний ділянку Араратській улоговини, яка схильна до тектонічному зниження і покрита озерно-алювіальними і пролювіальними відкладеннями. [24]

Найбільша крутізна характерна для складчатих гір, а слабкі ухили - для рівнин і вулканічних плато. Незгладимий слід на Вірменське нагір'я залишивши вулканіческа діяльність четвертинного періоду. Благодаря складного рельєфу зміна природних ландшафтов на території республіки заматно практически повсюдно. Тут кожна долина, водний басейн і горнаа вершина має своєрідний ландшафт.

Вірменія представлена численними горами і погаслими вулканами. Кількість гір і вулканів налічується 309, хребтів - 42. Найвищою горою на території сучасної Вірменії є гора Арагац (арм. Արագած), висота північній вершини якої дорівнює 4094 метри. Наступна за висотою вершина - західна (3996м). Потім йде східна (3909м) і найнижча - південна (3888м).

Арагац (арм. Արագած), ізольований гірський масив на заході Вірменії, четвертий по висоті в Вірменському нагір'я і найвищий в сучасній Вірменії. Висота гори складає 4090 метрів (4095, за даними Смітсонівського інституту). Протяжність гірського масиву зі сходу на захід до 40 км, з півночі на південь - до 35 км. Схили в їх нижній частині покриті лісом, вище - луками.

Має 4 вершини, найвища - північна (4090 м), висота західної - 4007 м, східної - 3916 м, південної - 3879 м. Являє собою конус периметром до 200 км. Між вершинами розташований вулканічний кратер глибиною 350 м і шириною 2,5 км. На одному зі схилів гірської системи на висоті 3190 м розташовано озеро - Карі Арагац є стратовулканів. Формуватися почав в епоху пліоцену і плейстоцену. Раніше вважалося, що вулканічна активність відбувалася аж до сучасного періоду, але недавня аргонове датування дослідженого морфологічного матеріалу показала, що в останній раз подібне відбувалося в період середнього і пізнього плейстоцену. За словами вірменського вулканолога Караханян, наймолодші конуси вулкана, які

знаходяться в нижній його частині, утворилися 3 тисячі років тому. Складний переважно андезитами і дацитами. Застиглі потоки лави протяжністю 13 км спрямовані на захід і південний захід. Со схилів Арагац стікають численні річки - Гехарот, Амберд, Нарішд, Манташев, Гехадзор, Цахкаовіт і т. Д. (Харчування джерельне, дощове і снігове).

На Арагац і біля його підніжжя знаходиться безліч озер - Карі, Амберд, Лесінга і т. Д. [25]

Капутджух (арм. Կապուճախ) - гора, найвища точка Зангезурського хребта Вірменського нагір'я. Гора розташована на кордоні Вірменії з Нахічеванської Автономної Республіки Азербайджану. Висота гори над рівнем моря становить 3905 метрів, від підніжжя до вершини - 1815 метрів. Є другою за висотою горою після Арагац на території Республіки Вірменія. На горі розташовані поклади граніту і гранодіориту.

Аждаак (арм. Աճաախ) - згаслий вулкан, найвища точка Гегамський хребта, висотою 3597,3 метра над рівнем моря. Четверта за висотою гора сучасної Вірменії після Арагац, Капутджух і Сіскатара. На вершині гори розташований заповнений водою кратер - безіменне озерце. З вершини вулкана відкривається краєвид гір Арарат, Атис, Ара, Арагац, озера Севан, а також схили Гегамський хребта і долина Котайкской області. Також, в гарну погоду видно Гегамський море (так в давнину називалося озеро Севан) . На Гегамський хребті, в околицях вулкана знаходиться озеро Акна (арм. Ակնաջուր), що означає «око» на вірменському мові. Юго-східні схили Гегамський гір перетинаються з овійних легендами Хосровський лісом.

Складний шлаковий конус Аждаак представлений великою усіченої будівництвом діаметром до 1600 м і висотою до 370 м. Загальна площа лав вулкана, частково розмитих і перекритих потоками вулкана Тар, становить близько 8 км. Конус складний шлаками, лапилли, пісками, попелами, уламками, брилами лав, жужільними, крученими, композитними, веретеноподібними бомбами. [26]

Араілер (арм. Արալի լեռ), - згаслий вулкан в Вірменії, розташований в Арагацотнській області, між річками Раздан і Касах. Висота гори над рівнем моря - 2575,9 метра. Вулкан має форму неправильного конуса з усіченої вершиною і кільцеподібних кратером. З корисних копалин на горі зустрічаються андезітобазальти і андезит. За переказами гора названа ім'ям царя Ара Прекрасного. Під час битви проти асирійської цариці Семіраміди, Ара розташував своє військо біля підніжжя Аралера, а цариця зайняла позиції на схилах Атиса. Згідно з легендою, гора Аралер є тіло Ара Прекрасного. Здалеку гора схожа на людину, яка лежала з руками на грудях.

Таблиця 2.2

Список гір Вірменії, які користуються популярністю у туристів

Назва	Висота (м)	Місцезнаходження
Арагац	4094	Арагацотн м.Арагац.
Капутджух	3906	Сюнік. м.Каджаран
Аждаак	3598	Котайк м.Гарні
Араілер	2577	Арагацотн м.Сараландж
Спітакасар	3560	Котайк м.Гарні
Теж	3101	Котайк м.Ванадзор

Вірменія - гірська країна, надра якої багаті різноманітними гірськими породами і кольоровими металами, що є наслідком високої вулканічної активності регіону раніше (на території Вірменії налічується 550 вулканів). Тут відомі 565 родовищ, на яких видобувається 60 видів корисних іскопаємих. В 2008 році близько 95% родовищ твердих корисних копалин експлуатувалося відкритим способом. Згідно археологічними даними, родовища міді, золота, заліза та інших металів були відомі в Вірменії ще з найдавніших часів, а деякі з них навіть експлуатувалися. До 1920-х років на

території Вірменії було відомо всього кілька рудних родовищ і проявів, які були вивчені недостатньо. Починаючи з 1930-х років був виявлений і досліджений цілий ряд проявів металевих і неметалевих корисних копалин. Серед них промислове значення мають родовища міді, молібдену, золота і срібла, свинцю і цинку, заліза, алюмінію, перліту, бентонітна глин, харчової солі і інші.

Запаси руд і металів затверджені по 20 родовищам: три - міді, шість - молібдену, п'ять - поліметалічних (свинець, цинк та інші), чотири - золота, два - заліза і недавно виявлене - уранове]. Більшість родовищ представлені комплексними рудами - мідно-молібденовими або золото-поліметалічних. [27]

Багата Вірменія також родовищами платини, золота (Сотка, Меградзор і інші) та інших дорогоцінних і кольорових металів, бариту з золотими, срібними, цинковими і свинцевими домішками, поклади ртуті, миш'яку, сурми і так далі. Особу цінність для Вірменії складають родовища молібденових руд, мідно-молібденових і мідно-колчеданних руд. Поклади молібдену в Вірменії складають більше 7,6% світових запасів. Існують великі родовища залізних руд Разданського, Сваранцкое, Ахталское і інші родовища), а також родовища алюмінієвих руд і марганцю.

Вірменія - відносно багата водними ресурсами країна. Тут знаходиться близько 9480 річок, з яких 379 мають довжину 10 км, і більше 100 озер, частина яких висихає влітку; саму Вірменію протягом всієї її історії називали «землею річок і озер». Територія водної поверхні Вірменії становить 4,7% .Запаси поверхневих вод Вірменії оцінюються в 7.7 млрд м³, включаючи 940 млн м³ додаткових транскордонних вод

На території Вірменії існують близько 9480 малих і великих річок загальною протяжністю 23000 км, з них 379 мають довжину 10 км і більше. У Вірменії до річок мають виключно підземне харчування відносяться: Мецамор, Шаки, Личко, поверхневе - Дебед, Агстев, Ахум, Мегри, Вохчі. Ріки Вірменії є притоками великих річок Південного Кавказу - Араксу і

Кури. Найбільша річка на території Вірменії - Аракс, вона проходить по межі Вірменії з Іраном і здебільшого кордону з Туреччиною. Її основні притоки - Ахурян, Касак, Раздан, Азат, Арпа, Воротан і Вохчі. Найбільші річки в північно-західній частині країни - Дебед і Агстев, більш дрібні - Дзорагет і Памбак.

На території Вірменії понад 100 дрібних озер, частина яких висихає в період сухого сезону. За величиною і народно-господарському значенню найбільше значення мають озера Севан і Арпі. Решта озера мають лише місцеве значення. Найбільшим за площею озером в Вірменії є Севан, потім йдуть Арпі, Сівши і Акна. Загальні водні ресурси озер Вірменії оцінюються в 39,3 мільярда м³.

Запаси підземних вод Вірменії оцінюються в 4.017 млрд м³ і розподілені нерівномірно. Близько 70% течуть до Араратській долині, водні ресурси якої знаходяться на глибині від 40 до 300 м. У Вірменії підземні води відіграють найважливішу роль у водному балансі. Приблизно 96% води в Вірменії, використовуваної для питних потреб, утворюється з підземних джерел. Ця вода дуже чиста і має високі органолептичні властивості. У рік утворюється близько 3 млрд м³ підземних вод, з яких приблизно 1,6 млрд м³ утворюється у вигляді джерел, 1,4 млрд м³ реалізується в річках і озерах.

Використання водних ресурсів

Водні ресурси використовуються для зрошення, в промисловості і комунально-побутовому господарстві, а також для отримання електроенергії. Водозабір здійснюється як з надземних, так і з підземних джерел, частка останніх становить близько 27%. Найбільше води витрачається на зрошення, частка побутового і промислового споживання становить 8% і 7% відповідно. Гідроенергетическіє ресурси країни оцінюються в 1 700 000 кВт, з яких в даний час використовуються 40%. Велика частина ГЕС об'єднана в два каскади: Севано-Разданський і Воротанській. З метою зрошення побудована система каналів, серед яких - канали Севан-Разданського каскаду. Найбільшими каналами Вірменії є: Арзні-Шамірамській,

Арташатській, Ніжнеразданській, Котайкській, Октемберянській, Ширакській, Ечміадзінській. Останній канал цікавий тим, що побудований ще в VIII столітті до н. е. в епоху Урарту [5]. Для перекидання річкових стоків в озеро Севан побудовані два тунелі: з Воротан в Арпу і з Арпи в Севан. Заплановано будівництво Мегринський ГЕС на річці Аракс.

Грунт Вірменії відрізняється різноманітністю, але в той же час більшість ґрунтів неплідно і дуже складні для сільськогосподарського освоєння. Грунт в Вірменії можна на розділити на п'ять різних поясів.

Перший пояс це напівпустельні ґрунти розташовані в основному в Араратській долині на висоті 850-1250 м на рівнем моря і займають площу 236 тис.га. Характеризуються головним чином малим вмістом гумусу до 2%, для солончакової-лужних ґрунтів 2,6%.

Другий пояс це степові ґрунти, займають площу 797 тис.га. на висотах 1300-2450 м. над рівнем моря. представлени чорноземними 718 тис. га в Араратській улоговині, Ширака, Лорі, Севана басейні і на і відносно пологих схилах Сюніка, лучно-чорноземними 13 тис. га в Лорі, Ширака і басейні Севану, заплавними 48 тис. га в долинах річок і на ділянках , що звільнилися в результаті падіння рівня Севана ґрунтами і ґрунтів 18 тис. га на звільненому від води узбережжі Севана.

Третій пояс це сухі степові ґрунти представлені каштановими ґрунтами. Знаходяться на сухих передгір'ях Араратській долини, Вайоц-Дзор, Сюніка на висотах 1250-1950 м; займають площу в 242 тис. га. Характеризуються середнім вмістом гумусу (2-4%), кам'янисті, несприятливими водно-фізичними властивостями.

Четвертий пояс це лісові ґрунти займають площу 712 тис. Га на висотах 500-2400 м, характеризуються значним вмістом гумусу 4-11%. Представлені лісовими бурими 133 тис. Га на схилах висотою 1800-2250 м, коричневими 564 тис. Га на хребтах висотою 500-1700 м, а на сонячних схилах до висоти 2400 м, в Гугарке, Памбак, Сюніке і дернокарбонатними 15 тис. Га на схилах Гугарк, Ахума, Баргушата ґрунтами.

П'ятий пояс це гірничо-лугові ґрунти займають площу 629 тис. Га на висотах 2200-4000 м. Поширені в горах практично по всій Вірменії за винятком Ширака. Поділяються на власне гірничо лугові ґрунти 346 тис. Га на висотах 2200-2600 м і лучно-степові 283 тис. Га на висотах 1800-2600 м. Характеризуються високою гумусністю 13-20% і 8-13% для гірничо-лугові і лучно степових відповідно.

Клімат Вірменії дуже різноманітний. Це пояснюється особливостями географічного положення, великими перепадами висот. В цілому для Вірменії характерні морозні і сніжні зими і спекотне, сонячне літо. На рівнинах середня температура січня -5°C , липня $+26^{\circ}\text{C}$; в горах -14°C і $+10^{\circ}\text{C}$ відповідно. Мінімальна кількість опадів в Араратській долині - 200-250 мм на рік, в середньогір'ї - 500 мм, а у високогір'ї - 700-900 мм. Найбільша кількість опадів спостерігається в Лорійської і Сюнікській областях, які по більшій мірі покриті лісом. У південній частині Вірменії одним з найбільш дощових населених пунктів є Верин Хотанан, де середньорічна кількість опадів становить більше 805 мм, в північній - Фиолетово і Ташир - понад 700 мм.

Те, що Вірменія знаходиться в субтропічному поясі, серед хребтів центральної частини Малою Кавказу, істотно впливає на клімат республіки. Для нього характерні велика кількість сонячної енергії і сильна мінливість погоди. Середньомісячна температура липня в Араратській долині становить 25-27 градусів, абсолютний максимум плюс 42 градуси; в січні середньомісячна температура мінус 5-7 градусів, абсолютний мінімум дорівнює мінус 30 градусів. У середньогір'ї, в районі озера Севан, влітку температура в середньому дорівнює 20 градусам, взимку - мінус 12 градусів.

[28]

2.2 Сучасний стан розвитку екскурсійного туризму у Вірменії на основі SWOT-аналізу

Вірменія дуже приваблива з точки зору туризму країна прекрасна природа, багата історія, більше 5000 історичних і культурних пам'яток, велика кількість спа / мінеральних вод. У минулому Вірменію відвідували велику кількість туристів (700 800 тис в 80х рр.), Більшість з яких складали туристи з інших республік СРСР (близько 85% в 80-х рр.). В результаті розпаду Радянського Союзу і економічної кризи ситуація в туристичному секторі була критичною до середини 90-х рр. З 1996 року ситуація стала змінюватися на краще, але досягти рівня 80-х рр. Вірменія не може до цих пір.

Як відомо, Вірменія, на відміну від сусідніх з нею країн - Туреччини і Грузії, не має виходу до Чорного моря. Однак, завдяки наявності древніх історико-культурних пам'яток, унікальних природних ресурсів, водних об'єктів, які не мають світових аналогів, в країні є великі можливості для розвитку різних видів туристської активності. Туризм є важливою галуззю економіки Вірменії, але, як зазначалося раніше, країна інвестує недостатньо кількість коштів в розвиток туристичної інфраструктури. Організація якісного обслуговування туристів лежить, в основному, на приватному бізнесі і фінансуванню міжнародних компаній (будуються висококласні готельні комплекси відомих міжнародних мереж, розвивається індустрія розваг і т.п.).

Важливість рівномірного розташування туристичних об'єктів допомагає економити час туристам для поїздки від однієї пам'ятки до іншої. Найзручнішим видом транспорту яким можна швидко об'їздити Вірменію це автомобіль. По прильоту в місто Єреван кожен отелення може надати можливість оренди автомобіля для комфортного пересування.

Таблиця 2.3

SWOT-аналіз Вірменії для виділення її туристичного потенціалу

Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Рівномірність розташування туристських об'єктів на території країни	Несприятливий геополітичне становище (міждержавні конфлікти і закриття кордонів з сусідніми державами)	Зростання числа підготовки кадрів у сфері туризму (6 вищих навчальних закладів випускає фахівців в сфері туризму)	Туристський потенціал країни затушовується під впливом блокадного положення і оточеністю недоброзичливими країнами
Багатий туристський потенціал країни (проявляється у вигляді історико-культурних ресурсів, гірського рельєфу і ландшафтів)	Недостатній обсяг фінансових вкладень з боку держави в індустрію туризму	Розширення бальнеологічного потенціалу (курорти популярні у жителів Вірменії та колишніх радянських республік)	Висока ціна за авіапереліт, недостатня кількість рейсів, важкі транзити для туристів з європейських країн
Густа, розвинена дорожня мережа дозволяє подорожувати по всій території	Нерівномірний розподіл туристської інфраструктури (нестача готелів, їх віддалене розташування)	Багато фахівців з туризму займаються питаннями зеленого туризму (створення геопарків)	
Відмінна екологічна обстановка (збільшення води в о. Севан, безліч особливо охоронюваних природних територій)	Недостатня зайнятість кадрів у сфері туризму		
Менталітет місцевого населення. (Гостинність і привітне ставлення до туристів)			

Дослідники відзначають багатий туристичний потенціал країни, який в основному проявляється у вигляді історико-культурних ресурсів церков і монастирів, гірського рельєфу і ландшафту гора Арарат, гора Арагац,

Араратська долина. Особливе місце в роботах закордонних вчених займає озеро Севан як родзинка в гірському рельєфі.

Завдяки тому що велика кількість пам'яток знаходять в невеликій дальності один від одного, в Вірменії розвивається дорожня мережа яка дозволяє подорожувати по всій країні. Так як у Вірменії немає виходу до моря то густа транспортна мережа це один з найважливіших чинників економіки і з метою туризму, і в цілях транспортних перевезень.

Природоохоронні території Вірменії складають 374 000 га, що становить понад 12% її території. На 2011 рік території Вірменії розташовано 3 заповідника, 4 національні парки, 27 заказників. Здесь охороняються 60% видового складу флори і фауни Вірменії. В озері Севан проживає велика кількість тварин і рослин, в тому числі червонокнижних. Червонокнижні тварини зустрічаються порівняно часто. У районі озера проживають понад 100 видів птахів. У Вірменії активно розвивається сонячна енергетика, що сприяє скороченню викидів теплоелектростанцій працюють на газовому паливі.

За багатовікову історію Вірменії у народу сформувалися звичаї, традиції і культура поведінки, про які варто знати іноземним гостям. Основні риси, властиві вірменському народові - гостинність, привітне ставлення до гостей, міцні сімейні цінності, шанобливе ставлення до дорослих. Приїхавши до Вірменії, ви будете вражені не тільки мальовничою природою, а й уважним ставленням місцевих жителів до гостей. Причому таке гостинність - не штучна, а справжнє ставлення вірмен, які прикладають всіх зусиль, щоб гостям сподобалося в їх країні.

Проблема геополітичного положення Вірменії в тому що у неї немає дипломатичних відносин з її двома сусідами Туреччина і Азербайджан. В даний час двосторонні дипломатичні відносини і інші контакти між Азербайджаном і Вірменією не встановлено, в основному через тривале Карабахського конфлікту. Туреччина прикордонне з Вірменією держава, яка є членом НАТО з активною західною орієнтацією. Тим часом, Туреччина не

забуває про те, що вона перш за все країна мусульманська і, маючи множинні особисті претензії до Вірменії, виступає також на стороні Азербайджану в суперечці про Нагірний Карабах, підтримуючи тим самим етнічно споріднений собі народ.

Туризм хоч і займає важливу роль в житті Вірменії, але цього недостатньо для великого стрибка в економіці і просування країни через те що держава виділяє недостатньо суми для цього. Тому основна частина інвестицій припадає на вірменську діаспору з США і Росії.

Найважливішою проблемою інфраструктури Вірменії це те що вони будуються в далеких регіонах дивні через це туристам важко і довго добиратися куди небудь. А може бути так що в певних місцях і зовсім немає будь-якої інфраструктури для того щоб туристи могли провести своє дозвілля. Аналізуючи специфіку ринку, слід зазначити, що інтелектуальна складова його досить висока, а отже, важливі висококваліфіковані кадри і перш за все гіді-перекладачі та екскурсоводи, так як гіді-перекладачі - ключова ланка в організації екскурсійного та культурно-пізнавального туризму. Сьогодні Вірменія відчуває дефіцит таких людей, тому залучає фахівців з-за кордону. У Вірменії є великий розвиток в сфері кадрів для туризму. В інститутах республіки почали з'являтися факультети туризму які вже зараз і в майбутньому будуть давати висококваліфікованих фахівців. Так само крім в Вірменії з'явився цілий інститут присвячений туризму. Це філія філія Російської міжнародної академії туризму який називається Вірменський інститут туризму.

Зараз в Вірменії є дві великі курортні зони це Арзні і Джемрук. Але міністерство туризму хоче побудувати ще курортних зон для залучення більшої кількості туристів. Ці курортні центри можу перебувати в горах де свіже повітря і чиста вода. Це може послужити відмінним місце як для людей бажаючих відпочити так і підлікуватися від різних хвороб.

Вірменія, гірська країна, що має багату флору і фауну, має відмінний потенціал для розвитку екотуризму.Поетому багато фахівців займаються

поліпшенням даного виду туризму. Щоб можна було відвідувати країну в будь-який час року і підкорювати вершини.

Туристичний потенціал Вірменії гальмує дуже сильно вплив того що країна іноді вступає в воєнний стан, а навіть у відкриту війну на Карабахе. Етот дуже важливий фактор тисне на економіку в цілому, а так само на відвідування країни. Тому туристи не часто хочуть їхати в країну в якій проходять військові дії.

Високі ціни і складні спосіб дістатися до Вірменії один з найважливіших проблем того чому туди літає мало туристів. Очень мало країн пропонує прямі перельоти до Вірменії, а туристам найчастіше не хочеться втрачати час в пересадках тому вони вибирають країни які набагато ближче і дешевше для відпочинку .

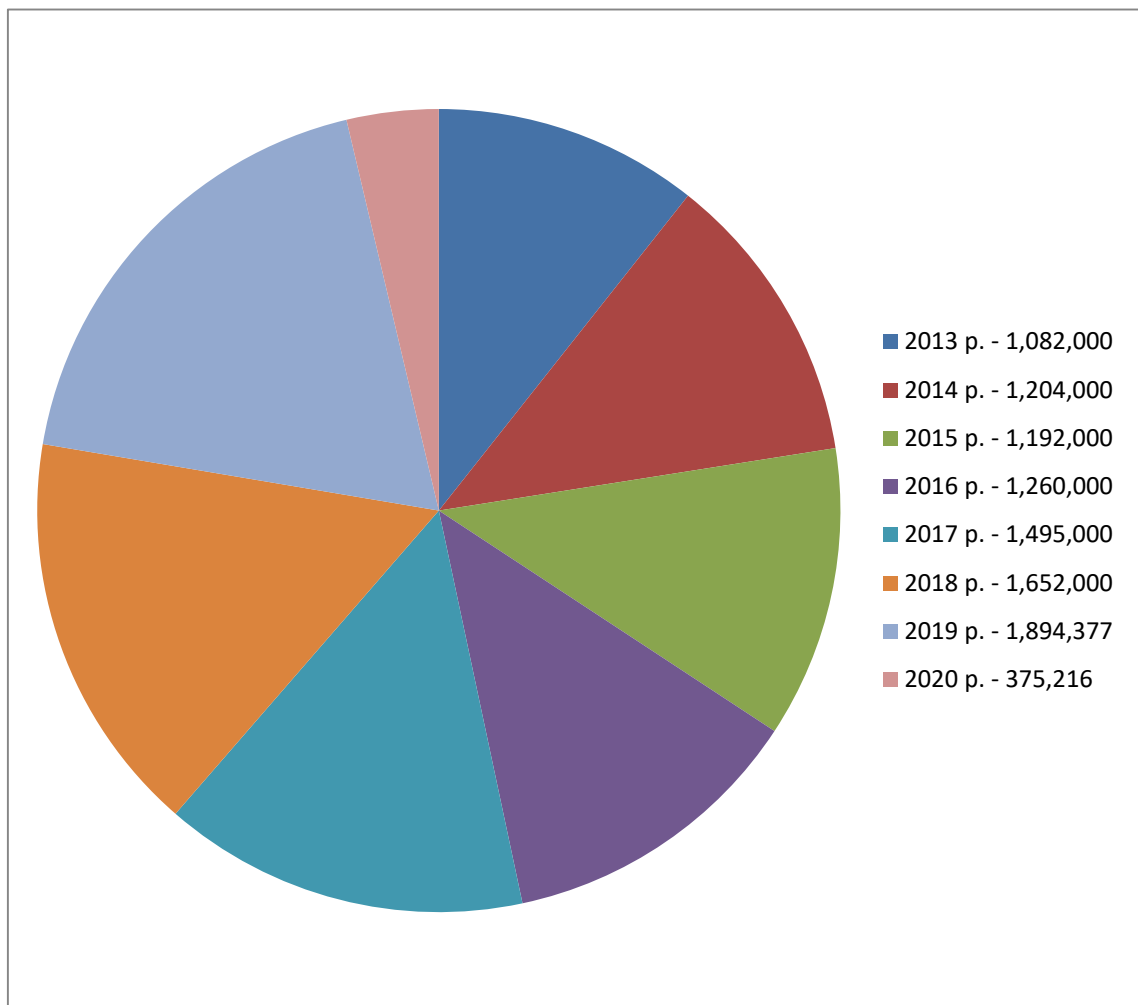

Рис.2.1 Кількість іноземних туристів, які відвідали Вірменію

Як видно на рис. 2.1 Вірменія завжди була дуже привабливою для іноземних туристів для відвідування. Але якщо розглядати інші роки, то тільки в 2015 р. є маленький спад, всі інші роки Вірменію відвідували і впізнавали велика кількість людей.

Такому великому потоку гостей Вірменія обв'язана не тільки своїй історії, але й величезній діаспорі, яка розташована по всій земній кулі, починаючи від США. Велика частина етнічних вірмен приїжджає, щоб побачити свою країну і це приносить величезну користь державі.

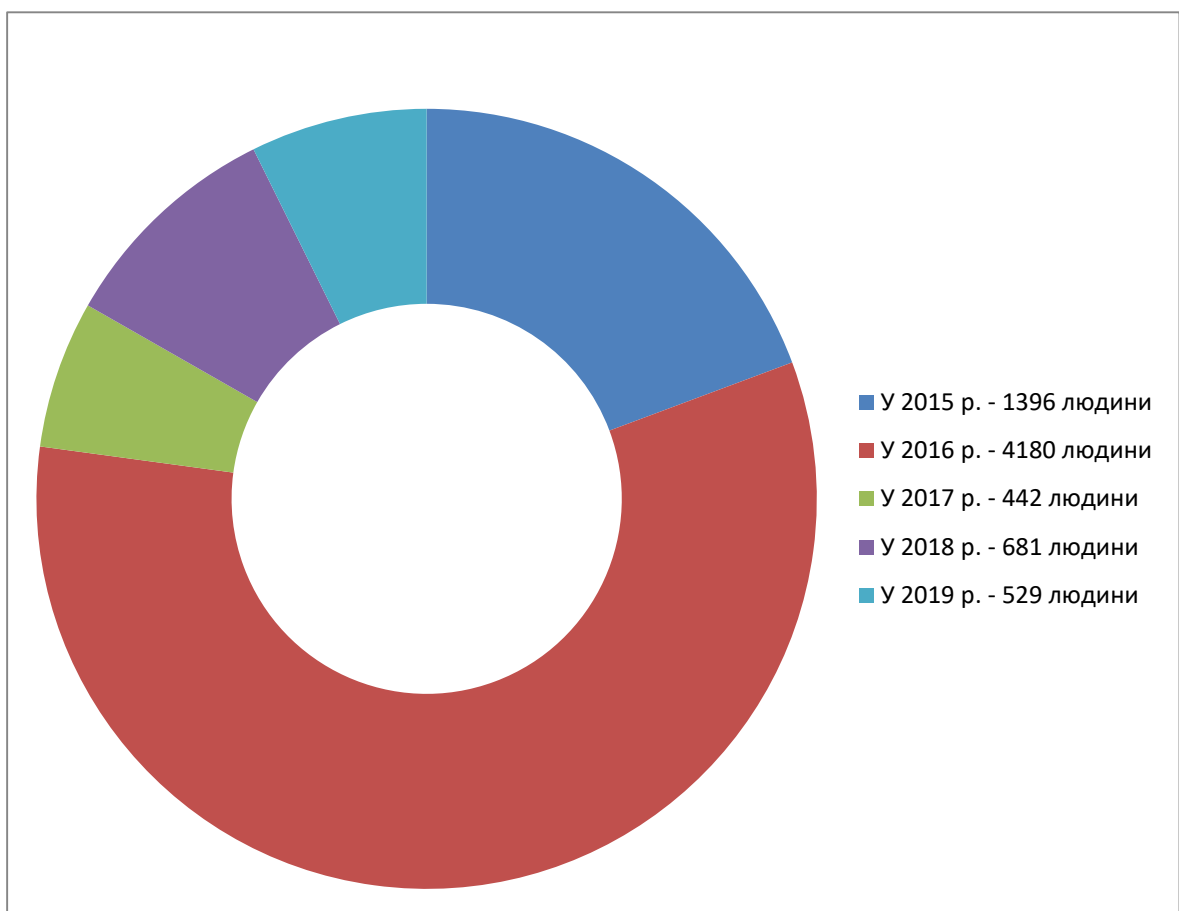

Рис.2.2 Динаміка кількості українців, які відвідали Вірменію

Популярність Вірменії для туристів з України змінювалася завжди. Але українці завжди відвідували Вірменію не тільки в дипломатичних цілях, але і в сфері туризму. Але в останні роки через ситуацію з Covid-19 ситуація сильно погіршилася і статистика відсутня.

2.3 Історичні пам'ятки та характеристика найпопулярніших destinations екскурсійного туризму у м. Єреван

Більшій кількості пам'яток і місць розваг немає ні в одному місті Вірменії як місті Єреван. Це унікальний по собі місто який багатий культурою і зачаровує своєю гостинністю. Пам'ятники архітектури і визначні пам'ятки Єревана зосереджені в центрі міста - районі, спочатку розробленому і побудованому за проектом видатного вірменського архітектора Олександра Таманяна в першій половині XX століття.

Центром архітектурного ансамблю міста є площа Республіки [Додаток Б] (1924-1958 роки). Форму площі утворюють 4 будівель: будівля Національного історичного музею Вірменії. Головний музей Вірменії є національний історичний музей Вірменії [Додаток Б], який розташований в центрі Єревана. Открили музей разом з картинною галереєю в 1921 році, який знаходиться на площі Республіки.

Тут представлені предмети історії країни, які знаходили на території Вірменії починаючи з кам'яного века. Музей розділений на кілька відділів: археологічний, етнографічний, відділ нумізматики, відділ нової історії країни. Музей складається з двох поверхів. У перших залах представлені археологічні розкопки: первісні зброю, прикраси, кераміка і багато іншого.

У наступних залах представлені предмети матеріальної культури, також знайдені під час археологічних розкопок в різних районах Вірменії.
[29]

Будинок Уряду Вірменії [Додаток Б] з головним годинником країни на вежі. Будинок уряду є першою будівлею, побудованим на центральній овальній площі, передбаченої генеральним планом Олександра Таманяна в 1924 році, тим самим ставши орієнтиром, що визначив собою висоту, горизонтальні відгалуження, масштаб, ритм і стилістичні особливості будівель, побудованих тут надалі.

Спочатку була спроектована (1926-1928 рр.) і побудована північно-західна частина сучасної споруди, як окремої будівлі Народного комісаріату із земельних питань, будівництво якого було завершено в 1929 року. У 1932-1936 рр. для будівництва на тому ж місці був спроектований займає територію цілого кварталу комплекс Будинку уряду, в який повинно було гармонійно вписатися і будівля Народного комісаріату із земельних питань. Згідно з цим проектом, в центральній частині будівлі, що має форму неправильного п'ятикутника, у внутрішньому дворі, передбачалося будівництво більш високого корпусу циліндричної форми, який виконував би роль фойє, що з'єднує окремі частини комплексу. У містобудівному плані він разом з Народним домом (будівлею Оперного театру) повинен був стати стрижневим домінантом проєктованого Північного проспекту. Однак в 1941 році будівництво було призупинено і проєкти центральної і східної частин комплексу не були осуществлені. Строїтельство Будинку уряду в 1952 році завершив син автора - архітектор Геворг Таманян зі своїм новим проектом - вже без підноситься центрального корпусу, з доданим у східній частині великим залом засідань . [30]

Центральна будівля пошти РА [Додаток Б]. Місце побудовано до 1956 року. Виконано в такому ж архітектурному стилі, як і інші, але менш помпезно. Ні вежі і прибудови - тільки округлені форми з арками, яка нагадує акведук. Спочатку тут розташовувалася пошта, а тепер Міністерство транспорту, зв'язку та інформаційних технологій.

Вірменія Марріотт [Додаток Б] є 5-зірковий готель в центрі Кентрон в Єревані, Вірменія. Він був відкритий в 1958 році як готель «Вірменія», державне підприємство за радянських часів. Після розпаду СРСР готель була приватизована в 1998 році і після капітального ремонту; він був відкритий в 1999 році під назвою Armenia Marriott Hotel Yerevan. Готель розташований на вулиці Амірян, 1, з видом на площу Республіки. Національна галерея і урядову будівлю знаходяться в передній частині готелю. Станом на 2016 рік, Armenia Marriott з 259 номерами є другим за величиною готелем в Вірменії.

Перед будівлею Музею історії Вірменії стоять легендарні «співаючі» фонтани, одночасно змінюють свій колір. У місті Єреван є де і як відпочити, і не тільки дорослі, а й діти отримують масу задоволення від відвідування найрізноманітніших цікавих і дивовижних місць. Одне з них - співаючі фонтани, що збирають вечорами на головній площі Свободи (площа Республіки) безліч народу.

Близько півстоліття тому група захоплених талановитих інженерів Вірменії під керівництвом доктора технічних наук професора Абрама Абрамяна створила це диво - перші в СРСР танцююче-співаючі кольоромузичне фонтани. Влаштовані напроти будівлі історичного музею Вірменії та картинної галереї, вони відразу ж влилися в архітектуру основної площі міста. Туристи з усього світу стали приїжджати сюди, щоб помилуватися чарівними, незвичайними і красивими уявленнями фонтанов.Благодаря французьким фахівцям, відреставрувати і модернізувати кілька років тому чудову пам'ятку Єревана, улюблену городянами і гостями столиці, фонтани стали ще сучаснішими і яскраві.Оні радують око і слух прийшли до них людей щовечора протягом цілого літа (з кінця травня по жовтень) .Тут звучить періодично оновлювана прекрасна музика - світові класичні шедеври, національні, рок- і поп-мотиви 20 і 21 століть, які супроводжують приголомшливе єднання танцю води і світлових ефектів. Подання незмінно закінчується під пісню Шарля Азнавура «Вічна любов».

[31]

Співаючі Єреванські фонтани [Додаток Б] - це зачаровує, надихає, дуже романтичне і ніколи не набридає видовище! Можна нескінченно стояти, затамувавши подих, і насолоджуватися тим, що бачиш, і нікому не хочеться йти від цього магнетично чинного місця. Недарма для багатьох Єреванці і приїжджають в столицю їх відвідування - приємна єреванська традиція. Хто хоч раз побачить буйство води, музики і світла співаючих фонтанів на площі Свободи Єревана, ніколи це не забуде!

С півночі до площі примикає через вулицю Абовяна побудований недавно пішохідний Північний проспект, що з'єднує її з територією Оперного театру. Навколо театру розташовані численні сквери і пам'ятники, а також декоративний водойму «Лебедине озеро». На північ від площі знаходиться друга найбільша площа Єревана - площа Франції. Вулиця Абовяна (арм. Աբովյան փողոց) - вулиця в центральному районі Єревану Кентрон, від Площі Республіки до проспекту Олександра Мяснікяна. пам'ятка міста

Північний проспект [Додаток Б] (Հյուսիսային փողոց) - пішохідна вулиця в Єревані, що з'єднує Площа Свободи з площею Республіки. На проспекті розташовано безліч елітних житлових будинків, офісів, магазинів, ресторанів. Протяжність понад 500 м. Спочатку план будівництва Північного проспекту був задуманий архітектором Олександром Таманяном в 1900-х роках. Після встановлення радянської влади проект був скасований, і лише в кінці минулого століття знову згадали про нього. За першим кресленнями проспект повинен був примикати прямо до площі Республіки, але через побудованого пізніше будівлі Національної галереї Вірменії, проспект, не доходячи до площі, примикає до вулиці Абовяна, яка трохи далі з'єднується з площею Республіки. Роботи по забудові Північного проспекту Єревана почалися восени 2001 року. В цілому площа забудови становить 320 тис. Кв. м, під будівлями побудовані автостоянки на 2 тис. автомашин. [32]

Академічний театр опери і балету імені А. Спендіаряна [Додаток Б] (арм. Ալբրիտներ Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի թատրոն) - театр опери та балету в столиці Вірменії - Єревані. Театр створений в 1933 році, власну будівлю отримав в 1940 році

Рішення про організацію в Єревані театру опери і балету було прийнято в 1932 році. Раднарком Вірменської РСР прийняла рішення створити стаціонарний оперний театр на базі оперного класу Єреванській консерваторії 13 травня 1932 року. 20 січня 1933 відбулася перша прем'єра - опера «Алмаст» А. А. Спендіаряна на лібрето С. Я. Парнок. Свого будівлі у театру не було, воно було побудовано лише в 1940 році за проектом

архітектора А. О. Таманяна. Глядацька зала був розрахований на 1120 человек. В 1938 році театру було присвоєно ім'я А. А. Спендіаряна [33]

Лебедине озеро [Додаток Б] створено в 1963 році за проектом архітектора Геворга Мушегян, в процесі реконструкції площі на місці старої житлової забудови. Водойми була додана форма озера Севан. При цьому був збережений природний рельєф, по березі було висаджено кілька плакучих верб, влаштовані набережна і декоративне освітлення.

Назва отримала в честь однойменного балету П. І. Чайковського через близькість до Театру опери і балета. Обітавши в радянські часи в озері чорні і білі лебеді зникли на початку 1990-х годов. В 2003 році на березі озера встановлено пам'ятник композитору Арно Бабаджаняном. В 2009 року мер Єревана дав доручення Єреванського зоопарку відновити проживання лебедів в озері.

Площа Франції [Додаток Б] площа в Єревані, названа на честь Франції. Площа розташована між Театром опери та балету і Каскадом. Її перетинають кілька важливих транспортних артерій міста, такі як проспект Месропа Маштоца, проспект Саят-Нови і проспект маршала Баграмяна. У центрі площі знаходиться скульптура художника Жюль Бастьєн-Лепаж роботи Огюста Родена. Скульптура була подарована президентом Франції Ніколя Саркозі в 2011 році.

Від площі Республіки і Оперного театру в різні боки розходяться найбільші вулиці Єревана, провідні в усі інші його райони. На південний захід від Опери веде проспект Месропа Маштоца [Додаток Б], що впирається верхнім (південним) кінцем в Матенадаран.

Названий на честь видатного діяча вірменської культури Месропа Маштоца. У Радянські часи (з 1924 по 1990 рік) носив ім'я Сталіна, потім - Леніна. Масштабна реконструкція Єревану здійснювалася по генеральному плану міста, підготовленому в 1924 році академіком Олександром Таманяном. Їм була спроектована головна площа - Леніна, початок створення архітектурного ансамблю якої фактично відноситься до 1926 року, коли було

закладено будівлю Наркомзему по вулиці Налбандяна. Здійснювався з 1920-х років, генеральний план зберіг, фактично, тільки одну з осей старого Єревану - вулицю астафьевской (нині - Абовяна). Мережа міських вулиць створювалася заново, стара забудова - зносилася.

Матенадаран [Додаток Б] (арм. Մատենադարան) або Інститут стародавніх рукописів Матенадаран імені св. Месропа Маштоца, - розташований в Єревані науково-дослідний центр при уряді Республіки Вірменія, що є одним з найбільших сховищ рукописів у світі і найбільшим сховищем давньовірменських рукописів. При інституті діє відкритий для відвідувачів музей.

Слово «Матенадаран» в перекладі з вірменської означає сховище рукописів. Інститут Матенадаран був створений на базі націоналізованої в 1920 році колекції рукописів Ечміадзинського монастиря. Початок створення цієї колекції датується V століттям і пов'язане з Месропа Маштоца (бл. 361-440), творцем вірменської писемності. Уже в V столітті Лазар Парпеци повідомляє, що при Ечміадзинського монастирі існує книгосховище [1]. У 1892 р колекція налічувала 3158 рукописів, в 1897 р - 3338, в 1906 р - 3788, в 1913 р - 4060. [34]

З'єднуючись з проспектом Маштоца біля будівлі мерії Єревану, бульвар виходить на міст Ахтанак (Перемоги) с чудовим видом на ущелини річки Раздан і її пам'ятники: церква Сурб Саркіс, стадіон Раздан, Єреванський кон'ячний завод, Єреванський винний завод, а також на звичайні житлові будинки, нависають над ущелиною. Міст з'єднує центр Єревану з районом Малатья-Себастьєн і далі - аеропортом Звартноц і Вагаршапат.

Міст Ахтанак [Додаток Б] (арм. Հաղթանակի կամուրջ, міст Перемоги) - автодорожній міст через річку Раздан в Єревані Вірменія. Поєднує центр Єревану з районом Малатья-Себастьєн і далі - аеропортом Звартноц і Вагаршапат. Міст отримав свою назву на честь перемоги СРСР над нацистською Німеччиною у Другій світовій війні.

Церква Сурб Саркіс [Додаток Б] (Церква Святого Саркіса; арм. Սուրբ Սարգիս Մայր Եկեղեցի) - вірменська вікаріальна церква на лівому березі річки Раздан в районі Кентрон в Єревані, Вірменія. Вона була побудована в 1842 році. Освячена в ім'я святого Саркіса.

Єреванський коньячний завод (ЕКЗ) [Додаток Б] - провідне підприємство Вірменії з виробництва алкогольних напоїв. На території заводу знаходиться історико-музейний комплекс, в якому експонуються зразки вірменських коньяків АРАРАТ, складових своєрідний літопис вірменського коньякоделія.

До південно-східній частині овалу площі Республіки примикає проспект Тиграна Великого, який з'єднує центр з південними районами - Еребуні і Нубарашена. В рамках центру міста на цьому проспекті розташована нова і найбільша церква Єревана - Кафедральний собор Святого Григорія Просвітителя, за його межами - архітектурний комплекс Єреванського вокзалу зі знаменитим пам'ятником Давиду Сасунському.

Собор Святого Григорія Просвітителя [Додаток Б] (арм. Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ մայր տաճար) - найбільший вірменський собор, що знаходиться в Єревані. Після собору Самеба в Тбілісі, є найбільшим в Закавказьє. Собор побудований в пам'ять 1700-річчя прийняття Вірменією християнства, як державної релігії, а також є сховищем реліквій, пов'язаних з Григорієм Просвітителем. Реліквії були завезені сюди з Неаполя, і після освячення храму Папа Римський Іоанн Павло II відвідав собор. Ініціатива будівництва собору належить Гарегіну І. Будівництво почалося в 1997 році з благословення Католикоса Всіх вірмен Гарегіна І. Освячення собору відбулося 23 вересня 2001 года. Главная церква комплексу була побудована на пожертви Алека Манукяна і його сім'ї. Будівництво ж двох інших храмів фінансували Назар і Артеміда Назарян і Геворг і Лінда Геворгян. Спонсорам будівництва дзвіниці був Едуардо Ернекян.

Пам'ятник Давиду Сасунському [Додаток Б] (арм. «Միսկանդր Դավիթ» արձան) - пам'ятник легендарному герою вірменського національного епосу

VIII-X століть Сасна Црер Давиду Сасунському. Створено в 1959 році відомим вірменським скульптором Ерванда Кочар і архітектором Мікаелом Мазманяном. Є найбільш впізнаваним символом міста Єревана. Встановлено на Привокзальній площі Єревана. Кінна статуя виготовлена з кованої міді, а постамент з базальтових брил. Висота становить 12 метрів. Розташовується в центрі тридцятип'ятиметрової басейну.

На північний схід від Оперного театру піднімається проспект Маршала Баграмяна, що з'єднує центр міста з районами Арабкір і Давташен і, через вулицю Кіевян і Великий Разданський міст, з районом Ачапняк. Це зелена вулиця, в нижній половині якої знаходяться численні адміністративні будівлі, в тому числі будівлю Конституційного Суду, Національної Асамблеї (парламенту), Резиденція президента Вірменії, різні посольства, а також Американський університет Вірменії.

Великий Разданський міст (міст Кіевян) (арм. Մեծ Հրազդանի վրայի կամուրջ) - арочний міст через річку Раздан в Єревані. Перекинуть над глибокою ущелиною. Довжина моста складає 335 м, висота - 60,5 м. Введено в дію в 1956 році. Міст з'єднує вулиці Кіевян і Ленінградян; центральну частину міста з районом Ачапняк, меморіалом Ціцернакаберд і стадіоном Раздан.

Ціцернакаберд [Додаток Б] (арм. Ծիծեռնակաբերդ, в перекладі - «фортеця ластівки») - меморіальний комплекс в Єревані, присвячений жертвам Геноциду вірмен 1915 року. Розташований на однойменному пагорбі.

Композиція, яка віддає пам'ять невинних жертв геноциду вірмен, включає мавзолей з 12 пілонів, розташованих по колу. Вони символізують собою 12 провінцій, які входять сьогодні до складу Туреччини. Вічний вогонь горить всередині мавзолею, його полум'я супроводжують звуки траурних мелодій. До будівлі пам'ятки Єревана можна потрапити, пройшовши по жалобній алеї, засадженої ялинками, в різний час їх садили різні політичні діячі, а також представники культури, які приїжджали з

офіційними візитом в країну. Вддовж алеї знаходиться меморіальна стіна. [35]

Нарешті, відходить на північний схід від площі Республіки вулиця з-Абовяна, що з'єднує центр із західними і північно-західними районами міста. З цього напрямку по крутому серпантину веде дорога до парку Перемоги і монументу Мати-Вірменія.

Парк Перемоги [Додаток Б] був побудований в кінці 30-х років. Він називався «Міським парком в Арабкіре». Після війни він був перейменований в парк «Перемоги». До цього на місці парку були пустельні райони, і кожне дерево поступово висаджувалися на протязі багатьох років. Першою каруселлю був човен-гойдалка, яка була побудована в 1955-56 рр. У 1959 році в парку був відкритий ресторан «Араго», що став одним із символів міста. Його автором був Рафаель Ісраелян.

Мати Вірменія [Додаток Б] (арм. Մայր Հայաստան) - монумент на честь перемоги Радянського Союзу у Великій Вітчизняній війні в Єревані. Висота 54 м, з них 22 м - висота статуї. Розташований на вершині пагорба в парку Ахтанак (Перемога). Скульптура знаходиться на головній осі проспекту Месропа Маштоца, підносячись над будівлею Матенадарана.

Рельєф Єреван є амфітеатр, біля підніжжя якого розкинулася центральна частина міста. Багато центральні вулиці впираються в значимі будівлі або об'єкти: Матенадаран і монумент Мати-Вірменія (проспект Маштоца), будинок-музей Туманяна (вулиця Туманяна), Будинок композиторів (вулиця Пушкіна), Телевежу (проспект Саят Нова), що надає вигляду кожної вулиці завершеність і унікальність. Центр міста оздоблює подвійним півколом кільцевої бульвар, утворений вулицями Сарьяна, Московян, Ханджян, Ісаакяна і Манукяна, остаточно закріплюючи образ амфітеатру.

Будинок-музей Ованеса Туманяна в Єревані [Додаток Б] (арм. Օրինակներ Թումանյանի թանգարան (Երևան)) - історико-літературний музей, присвячений життю і творчості видатного вірменського поета Ованеса

Туманяна (1869-1923). Розташований в Єревані, вулиця Московян, д. 40. Музей відкритий в квітня 1953 года.Первое будівля музею побудована за проектом архітектора Григорія Агабабян. До 100-річчя письменника, в 1969 році, будівля була перебудована зі збільшенням площ.

Архітектурний вигляд Єревана [Додаток Б] узагальнює розкинувся на північному схилі амфітеатру монументальний Каскад, службовець величезної багатоярусної оглядовим майданчиком, з якої відкривається красивий вид на місто на тлі гори Арарат.

Каскад [Додаток Б] - архітектурно-монументальний комплекс в Єревані. Являє собою каскад з п'яти відкритих терас. З 2009 року в комплексі «Каскад» діє художній музей - Центр мистецтв Гафесчяна.Строительство споруди почалося в 1980 році. До 2021 року недобудованою залишається верхня частина.

Каскад, розташований за театром опери та балету, між проспектом Месропа Маштоца і вулицями Баграмяна і Московян, бере свій початок в маленькому сквері, де зведено пам'ятник архітектору Таманяну, мислячому над головним планом у своєму житті. Метою будівництва помпезної сходи з молочного туфу було з'єднання нижнього і верхнього міста, що знаходиться високо в горах.Еслі піднятися на самий верх Каскаду, з оглядового майданчика парку Перемоги відкриваються захоплюючі дух казкові види Єревана на тлі гір Великого і Малого Арарата.Жанровая приналежність Каскаду трудноопределимую. Але те, що ця оригінальна архітектурна композиція - прикраса міста, не підлягає сумніву! Великий Каскад подібний величезної багатоярусної Вавилонської піраміді, на самій вершині якої встановлено обеліск Відновлений Вірменії з прикрасами на урартские мотиви. [36]

Так само в місті Єреван є велика кількість музеїв та інших місць для відвідування де турист зможе прогулятися і цікаво провести час.

В Єревані є чудове місце для прогулянок, частіше навіть з дітьми, але незмінно доставляє задоволення і радість і дорослим, і дітворі, - це

єреванський зоопарк. У таких прогулянках інтереси дітей повністю збігаються з інтересами батьків, нібито повернулися в дитинство. Єреванський зоопарк [Додаток Б] створили ще перед війною, в 1941 р минулого століття. Ініціатором, який виступив з цією цікавою пропозицією, був професор Артавазд Саркісов, одним з авторів планування зоологічного саду став архітектор Григорій Агабабян. Відвідуваність зоопарку - щорічно близько ста тисяч гостей. Сьогодні тут зібрані самі різні тварини різних регіонів, від кавказького до всіх материків планети, - приблизно 2749 тварин, 300 видів (ссавці, птахи, безхребетні, рептилії, риби). [37]

Навіть не знайомі з творчістю режисера Сергія Параджанова буде захоплююче і пізнавально відвідати музей, присвячений цій непересічній талановитій людині, в столиці Вірменії Єревані. Сергій Параджанов - видатний авангардний режисер, наш сучасник, який прославив Вірменію, несучи багато нового в кіно. Его шедеври, які не мають аналогів в світі («Тіні забутих предків» і «Колір граната»), надихали Фелліні і Тарковського, у яких свого часу він навчався сам. Вліяння Параджанова на розвиток світового кіно не підлягає сумніву. Конечно, найкраще, відвідуючи Музей Параджанова [Додаток Б], потрапити на екскурсію, тим більше що проводяться вони на багатьох мовах (вірменський, російська, англійська, французька та німецька). [38]

Музей історії міста Єревана [Додаток Б]. Найстаріший музей Вірменії, створений в 1931 році, зібрав за всю історію свого існування близько 80 тисяч експонатів, які представляють різні періоди існування Єревана, починаючи з часів заснування міста і закінчуючи сьогоднішнім днем. В музеї зібрані найдавніші предмети побуту, унікальні середньовічні книги, графічні малюнки закордонних мандрівників, які відвідали Єреван, військові прапори, нагороди і зброя, ювелірні прикраси, перші телефонні і кінознімальні апарати, і, звичайно ж, історична запис Урартського царя Аргишти I, де вказується дата заснування міста-фортеці Еребуні (сьогоднішнього Єревана) - 782 р. до н.е. Е.а завдяки об'ємним панорам-макетів, відтвореним за

збереженими планами, малюнків і фотографій, відвідувачі можуть скласти уявлення про старому Єревані. [39]

Музей сучасного мистецтва [Додаток Б] був створений в 1972 р і більше 20-и років був єдиним у всьому регіоні. За часів, коли соціалістичний реалізм був панівним напрямом в мистецтві, мистецтво модерну було заборонено. Незважаючи на це музей здійснився і зберіг свою колекцію завдяки пожертвам вірменських художників, в тому числі робіт художників і наявності картин з фондів вірменської діаспори, а також завдяки придбань Міністерства культури республіки. Постійна експозиція виставки представлена роботами великих майстрів - М. Сар'яна, М. Аветисян, Р. Хачатряна, Р. Атояна, А. Каленц, А. Шираза і ін. Тут народжуються і втілюються в життя численні проекти, а також проводяться курси і семінари про мистецтві. Експонати музею демонструвалися в багатьох країнах світу: Франції, Італії, Нідерландах, Данії, Польщі, Португалії. В останні роки музей укомплектований роботами вірмен зарубіжних країн та іноземних діячів мистецтв: Талін Забунян (Франція), Сем Григорян (Німеччина), Арутюн Джінанян (Росія), Зибан Афшар (США), Майкл Горман (США), Гаррі Джон (США), Карен Бістедт і Кріс Браун (США), Айк Месропян (Швейцарія), Оніко Атамян (Англія) і ін. [40]

Висновки до 2 розділу

При проведенні дослідження було виявлено те, що Вірменія знаходиться географічно в дуже хорошому кліматичному поясі з красивими виглядами. Географіческое становище ускладнюється тільки тим, що Вірменія закрита для двох сусідніх держав, а так само не має власного виходу до моря, тому повинна транспортувати все в сусідню державу.

Також ґрунт Вірменії дозволяє їй садити у себе на території різні культур. Клімат в Вірменії досить є приємний як для проживання так і для подорожі по країні.

Після проведення SWOT-аналізу стало ясно, що Вірменія дуже сильно розвивається в сфері туризму. Цікав для інвесторів для будівництва нових туристичних інфраструктур. Також Вірменія є відмінним варіантом для людей, які хочуть пізнати давню історію і культуру вірменського народу. Але після обробки інформації стає ясно що для підняття сфери туризму у Вірменії потрібно вирішити питання з її сусідами, які можуть викликати напружену ситуацію в країні яка іноді призводить до закриття кордонів.

Місто Єреван – це столиця і найбільший музей Вірменії. Місто Єреван підійде як дорослим людям так і дітям кожен зможе знайти для себе розвагу.

РОЗДІЛ 3

ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ В М. ЄРЕВАН

3.1 Технологічна картка туристичного маршруту Одеса – Єреван

Технологічна карта туристської подорожі за маршрутом - це документ, наочно й лаконічно дає всі необхідні для роботи відомості й дані по туру. У ряді випадків, залежно від специфіки маршруту й обслуговування, деякі пункти можуть бути відсутні.

Таблиця 3.1

Технологічна картка туристичного маршруту м.Одеса – м. Кишинів - м.Єреван

Назва маршруту	м.Одеса – м. Кишинів - м.Єреван
Відстань маршруту	м.Одеса – м.Єреван (1309 км)
Кількість туристів	2 людини
Час подорожі	5 днів
Ціна туру	53900 грн

В даній таблиці зроблена технологічна карта туру. Описана звідки і куди летять туристи і яку відстань потрібно подолати. Скільки людей бере участь в турі і скільки днів триватиме їхній відпочинок. Так само є дані звідки починається тур і куди направляються туристи. Також в технологічній карті вказана сума яку витратять туристи протягом 5 днів відпочинку.

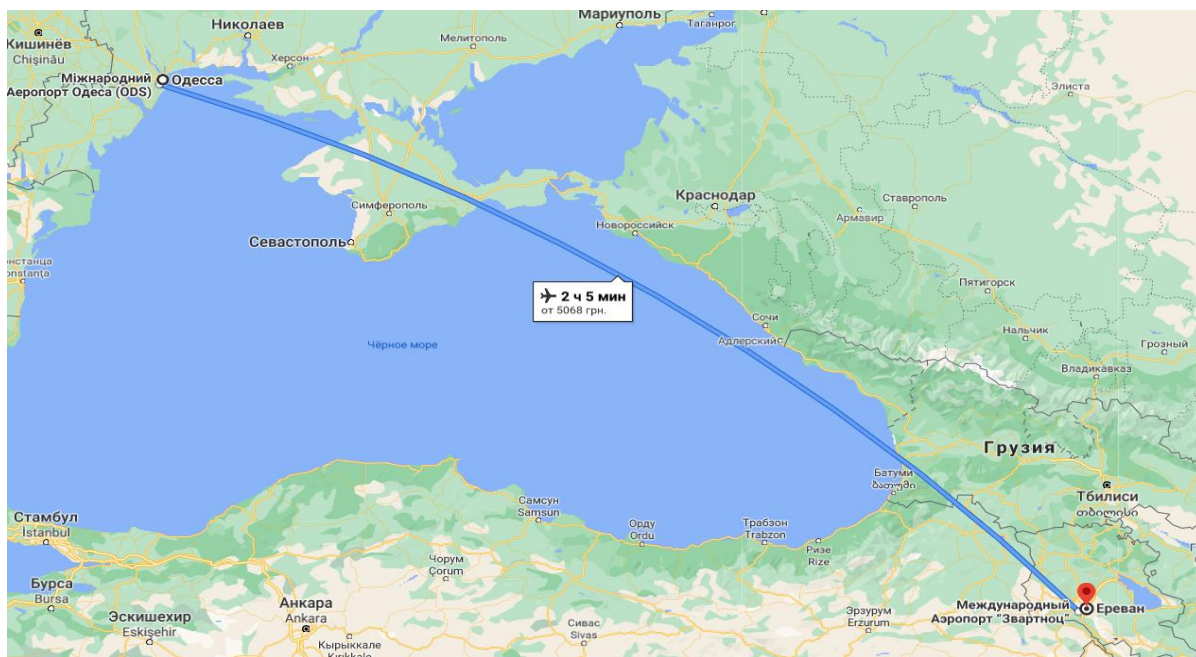

Рис. 3.1 Відстань між Одесою і Єреваном 1309 км

У умовах війни переліт не можливо зробити із м. Одеса. Туристи будуть відлітати із м. Кишинів до м. Єревану. Сам переліт буде проходити прямим рейсом з Кишиніву до Єревану і політ триватиме 2 години і 5 хвилин.

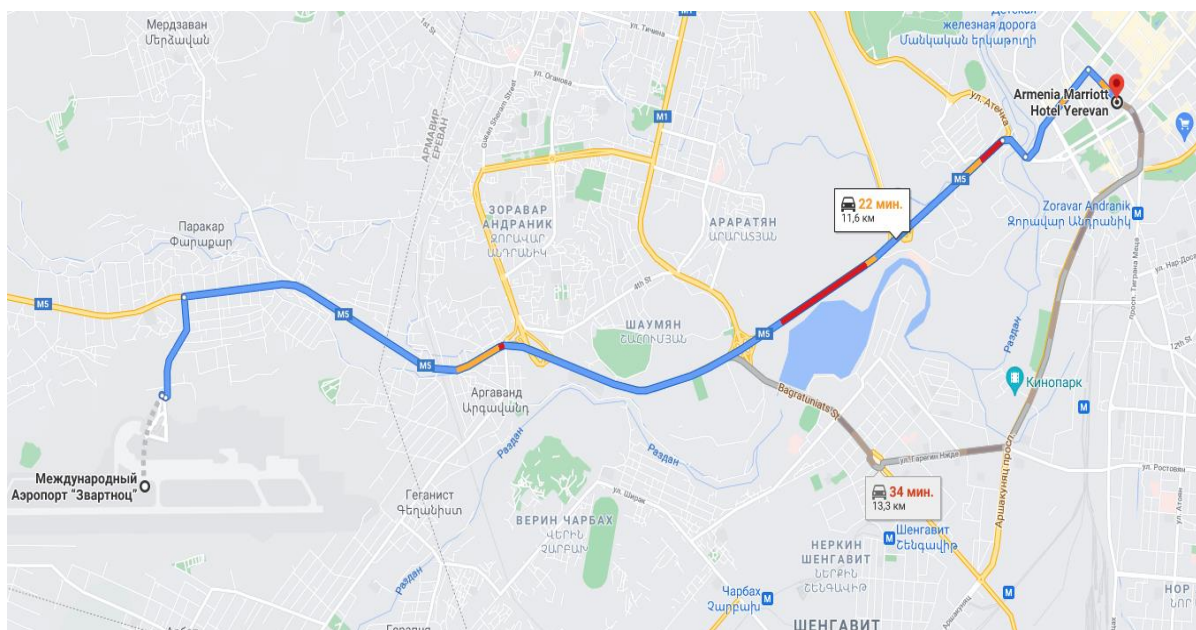

Рис. 3.2 Трансфер із аеропотру м. Єреваном до готелю

По прибуттю до Вірменії у нас буде трансфер до готелю. Відстань від аеропорту до готелю складає 11 км.

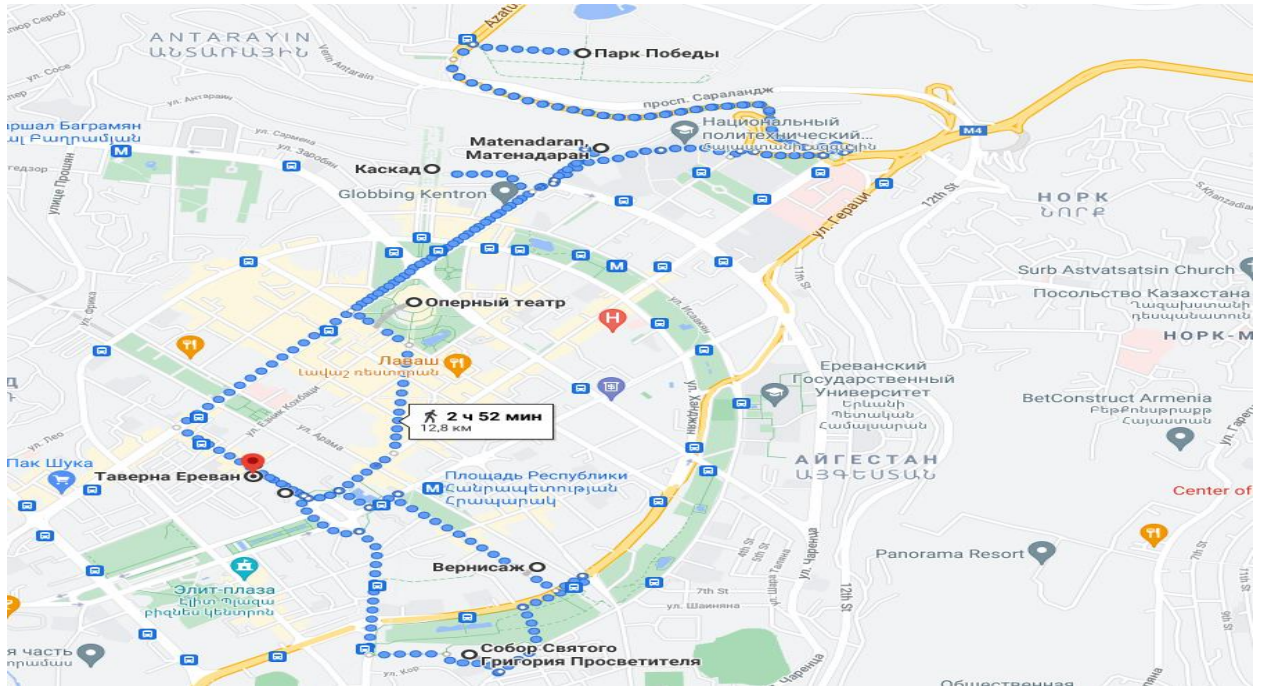

Рис. 3.2 Карта переміщення в перший день в місті Єреван

Оглядова прогулянка по місту Єреван і знайомство з його визначними пам'ятками. Всього прогулянка і їзда по місту займе 12,5 км. Так як всі визначні пам'ятки знаходяться в близькості один від одного.

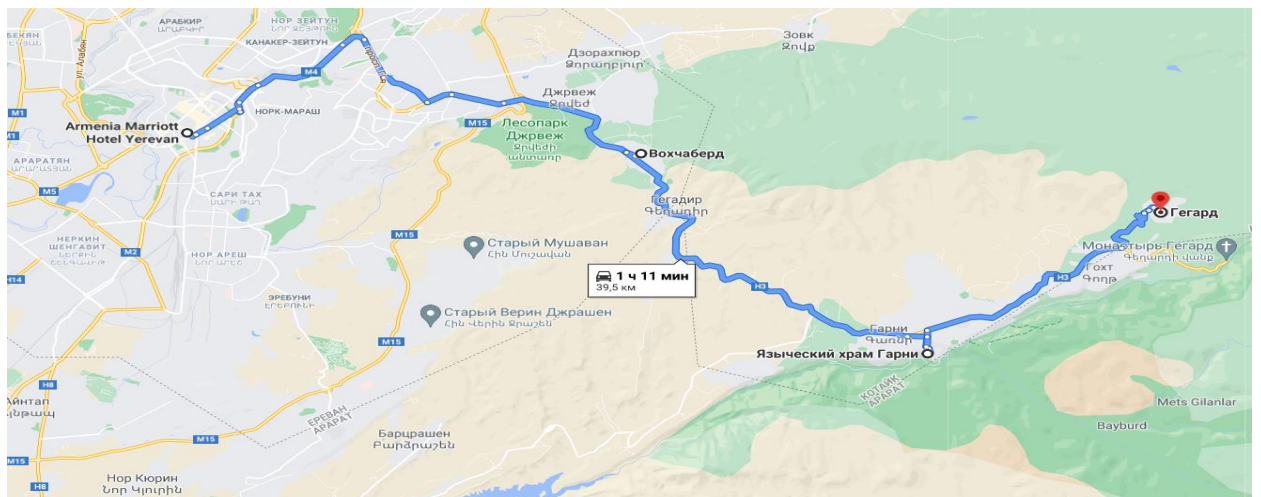

Рис. 3.3 Карта переміщення в другий день із міста Єреван до Гарні Гегард

Другий день перебування у Вірменії. Це відвідування Гарні Гегард. Загальна відстань туру буде 40 км. Це прекрасний маршрут завдяки якому можна близько познайомитися з природою Вірменії.

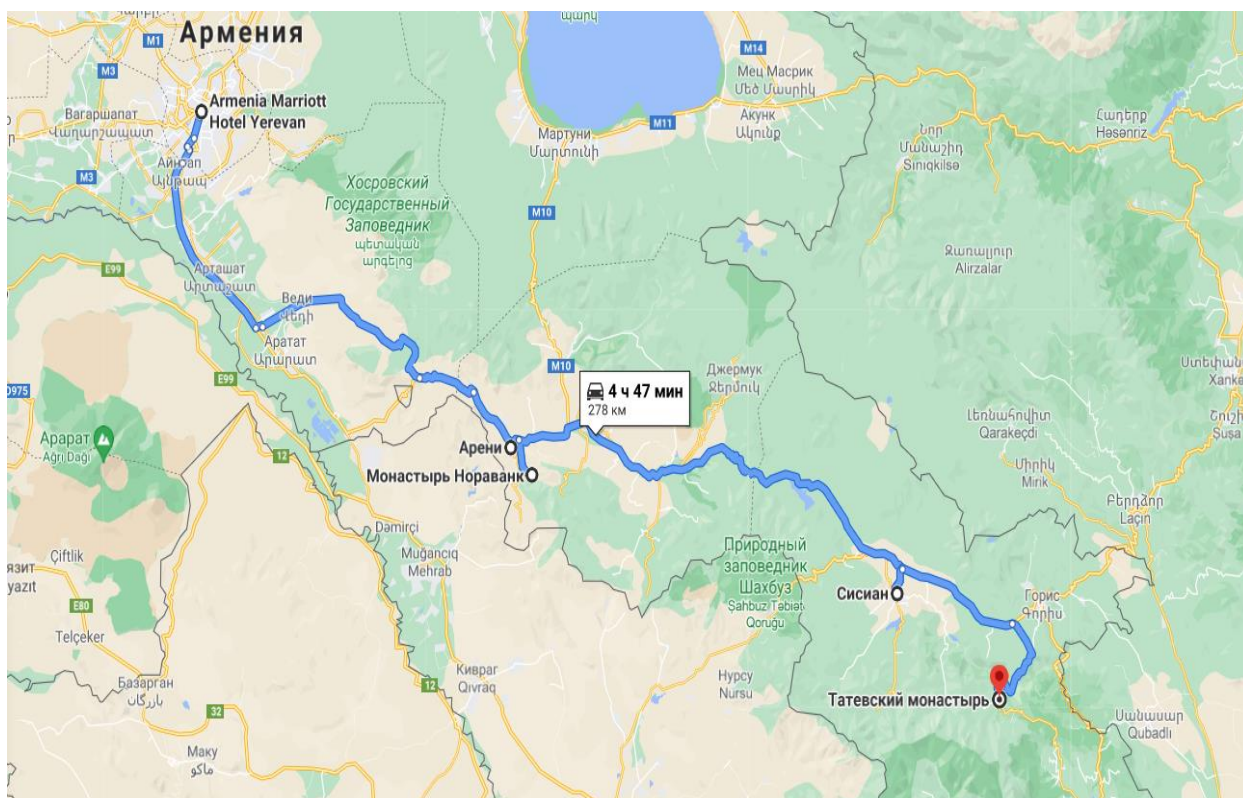

Рис. 3.3 Карта переміщення в третій день із міста Єреван до Татевського монастирю

Третій день туру і найдовше подорож по Вірменії. Відстань екскурсії в Татевській монастир буде дорівнюватиме 278 км. В даному турі можна познайомитися з культурою жителів півдня Вірменії.

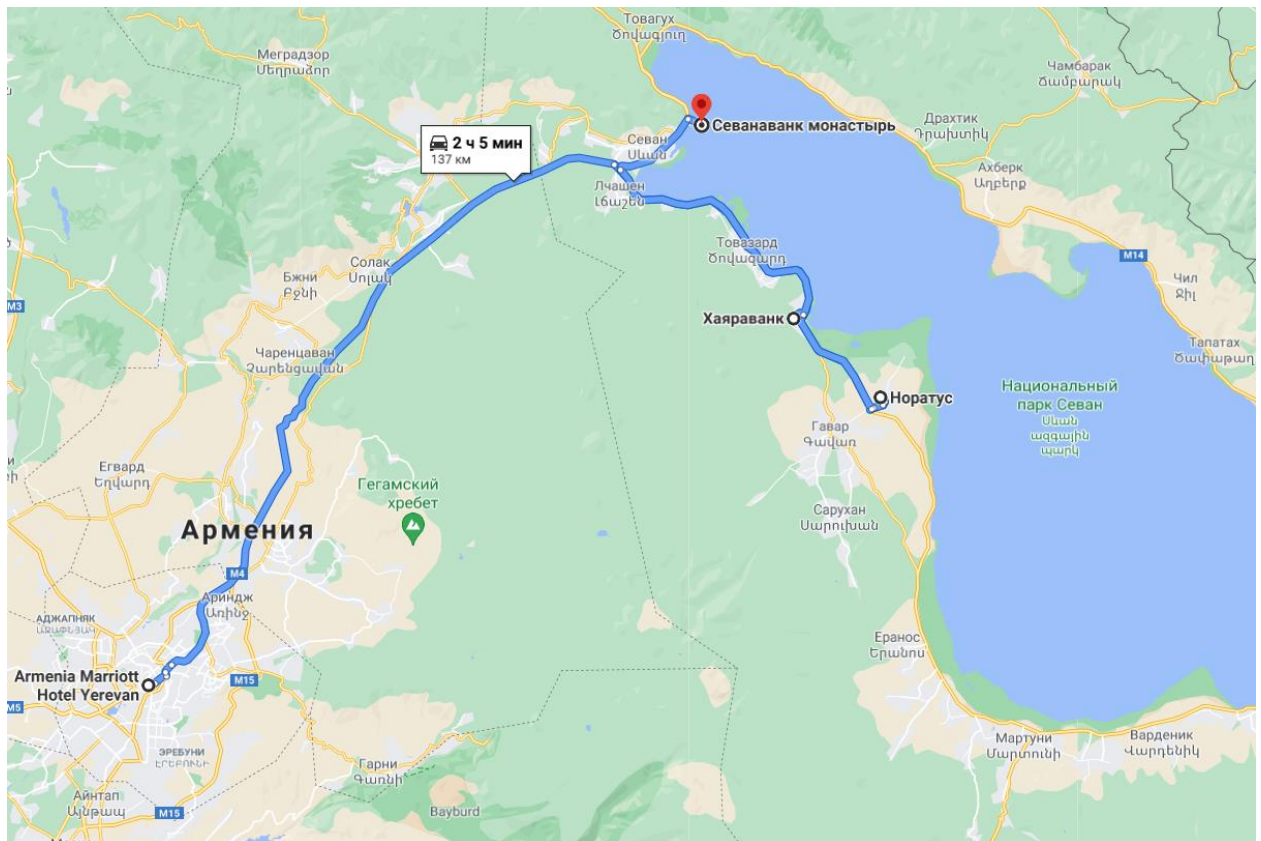

Рис. 3.3 Карта переміщення в четвертий день із міста Єреван до озера Севан

Четвертий день туру це подорож до перлини Вірменії, озера Севан. Відстань даної екскурсії становить 137 км.

3.2 Розробка програми та організація екскурсійного туру Одеса – Єреван

Найшвидший і зручний маршрут для організації подорожі з Одеси до Єревану це повітряний, але нажаль, в умовах воєнного стану – це є не можливим. На переліт наші туристи витратять 2 години і 10 хвилин.

Почнемо ж складати програму туру і як буде відбуватися організація нашого туру. Для того щоб насолодитися красою природи Вірменії нашим

туристам буде організований тур в липні місяці. Щоб можна було відвідати гірські місця і озеро Севан.

Насамперед треба купити квитки для наших туристів із Кишиніву, із Одеси буде трансферт в м. Кишинів. Після того як придбані квитки потрібно зайнятися пошуком і вибором готелю щоб нашим туристам було зручно і комфортно гуляти по Єревану або від'їжджати на екскурсії. Для того, щоб знайти зручну готель необхідно скористатися сайтом [booking.com](https://www.booking.com). Наші туристи розглядають найпопулярніші і з найбільшою кількістю зірки готелі в місті Єревані тому вибір стоїть між двома готелями Armenia Marriott Hotel Yerevan і Radisson BLU Hotel Yerevan. Обидва ці готелю є кращими і відрізняються відмінним сервісом і зручним місцем розташування. Але на відміну від Armenia Marriott Hotel Yerevan, другий готель знаходиться трохи далі від центру в той час як перший знаходиться в самому центрі міста Єревана і тому наші туристи вибрали саме перший варіант, щоб можна було прогулятися по місту Єревану і насолодитися його красою. Так само готель Armenia Marriott Hotel Yerevan надає для своїх постояльців трансфер з аеропорту в готель і після закінчення відпочинку з готелю в аеропорт. Нашим туристам буде дуже зручно скористатися такою послугою так як вони в перший раз збираються відвідати місто Єреван, а так само у зручно в тому випадку тому що їх зворотний рейс з Єревану до Кишиніву відбудеться о вночі.

І ось ми купили нашим туристам квиток, забронювали готель і тепер будемо збирати валізи і готуватися до відльоту і прекрасного відпочинку в місті Єревані. Після прильоту в місто Єреван і заселення в готель туристам потрібно розписати свій графік відпочинку куди і на чому вони будуть їздити.

Перший день: оглядова прогулянка по місту м.Єреван

У перший день туру туристи можуть прогулятися по м.Єревану і подивитися його визначні пам'ятки. Так як наш готель знаходиться в самому серці столиці, то нашим туристам не важко подивитися його. Завтра можна в

готелі і виходити на прогулянку. Коли туристи виходять з готелю вони вже бачать перед собою прекрасний вигляд головної площі країни "Площа Республіки" можна зробити красиві фотографії на тлі площі і направлятися по вулиці Абовяна в бік Північного проспекту головній пішохідній вулиці міста м.Єреван. На цій вулиці знаходиться багато магазинів і бутиків відомих брендів. Якщо туристи виявляться любителям алкогольних напоїв, а саме вина то на проспекті є магазин відомої вірменської винної марки "Areni Winery" де можна і спробувати смачне вино, а так придбати пляшку вина. Прямуючи прямо ми виходимо на площу Свободи і бачимо перед собою Оперний театр, праворуч від нас буде Лебедине озеро. Після того як ми проходимо Оперний театр і переходимо дорогу ми бачимо пам'ятник Олександрю Таманяну, головному архітектору м.Єревана і позаду нього перед нами відкривається величний Каскад, в самому Каскаді є різного роду експонати, а піднятися на саму вершину Каскаду нам допоможе ескалатор. Після Каскаду наші туристи бачать перед собою величезну статую Матері Вірменія і Парк Перемоги в якому статуя розташована. Після прогулянки по парку туристи можуть пройти по проспекту Сараландж до Матенадаране. Це головна інститут по збору древніх рукописів, пергаментів і книг. Біля Матенадарана наші туристи можуть замовити собі таксі і попрямує після великої прогулянки по м.Єревану, в один з найкращих ресторанів Кавказька полонянка. В даному ресторані зібрані всі страви вірменської і кавказької кухні. І будь-який турист може отримати величезний гастрономічний досвід спробувавши страви які там подають. Цей ресторан знаходиться в 20 хвилинах від готелю в якому зупинилися туристи. Після обіду туристи по вулиці. Арама можуть спуститися до найвідомішого ринку в м.Єревані. Це Вернісаж, на цьому ринку скуповується кожен турист відвідав Вірменію. Тут можна знайти абсолютно різні подарунки для кожного. Велика кількість сувенірів, антикваріат вірменських виробників зможуть вразити друзів і рідних.

Якщо перейти вулицю Ханджян то можна побачити прекрасний Собор Святого Григорія Просвітителя, прогулятися по Парку розваг поруч з ним і добре провести час сидячи біля озера всередині самого Парку. Після відпочинку можна знову скористатися послугою таксі і доїхати в наш готель. На вечерю наші туристи можуть зайти в ресторан Таверна м.Єревана який знаходиться в 10 хвилинах ходьби від готелю. Після вечері і повернення в готель на Площі Республіки включаються Співаючі фонтани і пісні відомого французького шансоньє вірменського походження Шарля Азнавура. Наші туристи ж з балкона свого номера можуть насолодитися красою і закінчити свій перший день перебування в м.Єреване.

Другий день: Екскурсія в Гарні і Гегард з Єревана

Після першого дня перебування в Вірменії та прогулянки по Єревану, нашим туристам варто відвідати найпопулярніший туристичний маршрут в Вірменії. По суті, язичницький храм Гарні і печерний монастир Гегард є двома спорудами, що не мають між собою ні тимчасового, ні концептуального загального. Єдина спільність - це близьке географічне розташування і причетність до культурної спадщини вірменського народу. Маршрут туру, екскурсія починається на Площі Республіки на комфортному 10 місцевому автобусі в 10-00 виїзд. У 10-30 робимо фото-привал в селі Вохчаберд. Звідси в гарну погоду відкривається прекрасний вид на гору Арарат. У 11-30 ми доїжджаємо до Гарні. Тут починається наше відвідування храму. Цей храм споруджений на честь бога сонця Мітри і є єдиним відновленим архітектурним пам'ятників язичницького і елліністичного тимчасового періоду в Вірменії. Після прогулянки біля храму і відвідування його самого в 12-30 можна спуститися в Гарнійское ущелині, де ми зможемо побачити природне диво яка називається , Симфонія каменів , це звисає зі скелі шестигранні стовпи погаслою лави.

У 14-00 обід, який складається з традиційного вірменського хоровец (шашлик), овочі які запечені в тандирі, так само місцева абрикосова або

шовковична горілка, дегустація вин, так само якщо попередньо зробити замовлення можна взяти участь в майстер-класі по випічці лаваша в тандирі.

У 15-30 наші туристи направляються до храмового комплексу Гегард, прямо біля входу можна купити вірменські солодощі з кураги або гату яку варто спробувати. За повір'ям монастир був заснований в перші роки прийняття християнства, як офіційної релігії. Монастир Гегард знаходиться в списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО і є одним з найбільш відвідуваних місць Вірменії.

У 18-00 повернення в Єреван. На вечерю наші туристи можуть відвідати красивий ресторан Jivan який знаходиться в 5 хвилинах ходьби від готелю.

Третій день: екскурсія в Татев з Єревана

Тур в Татев з Єревана, один з найпрекрасніших маршрутів. Татевській монастир - унікальний шедевр вірменської архітекстури, побудований в 9-му столітті. Цей монастир був одним з найдавніших духовних центрів середньовічної Вірменії. Завдяки будівництву найдовшою канатної дороги в світі «Крила Татєва» (5,7 км) комплекс став одним з найбільш часто відвідуваних місць в Вірменії. На 3 день наші туристи хочуть відправитися на екскурсію в Татевській монастир. Відправлення буде здійснюватися з Майдану Незалежності в 08-00 на комфортабельному автобусі. Поснідати наші туристи зможу в готелі і після цього відправитися в дорогу. Більшу частину шляху автобус їхатиме по підніжжя гори Арарат і якщо буде хороша погода то в 09-00 можна буде зробити зупинку і подивитися на Арарат. У 10-00 ми приїжджаємо в село Арені. Центр виноробства Вірменії. Зупинка робить біля печери Птахів де і була виявлена найдавніша виноробства в світі, що має 6000-річну історію. Тут можна продегустувати вино або придбати пляшку. Після Арені наші туристи приїжджають в 11-00 в монастирський комплекс Нораванк який побудований в 13-14 столітті. Монастир оточений загадковими і цікавими червонуватого кольору скелями і є духовним центром регіону Сюнік. Після відвідин Нораванк ми прямуємо в місто Сісіан

і в 14-00 прибуваємо туди. Тут в Сісіане у нас буде обід і прогулянка по місту. Обід буде організований в кращих вірменських традиціях. У 16-00 ми прибуваємо в Татев. Прямуємо до місця де можна купити квитки до канатної дороги і піднінемося до монастиря Татев. Тут можна найняти гіда який покаже і розповість про все даного монастиря. Після того як ми спустимося назад вниз, можемо прогулятися по території даного комплексу і насолодитися гірським повітрям і прекрасними видами. Прогуляли і виїхавши з Татєва в 18-00 ми прибуваємо назад в Сюнік, а саме в обсерваторію Караундж. Це древній комплекс який датується 6 тисячоліттям до н.е. і по одній з версій вважається найдавнішою обсерваторією в світі. У 19-00 ми приїжджаємо в місто Вайк на вечерю, після легкої вечері ми виїжджаємо з міста і прямуємо в Єреван. У 22-00 прибуваємо в Єреван і повертаємося в наш готель. На цьому закінчується 3 день перебування в Вірменії наших туристів.

Четвертий день: екскурсія в Севан з Єревана

Севан - високогірне озеро у Вірменії, одне з найбільших озер на Кавказі, розташоване в гірській чаші на висоті майже 2 км над рівнем моря. Сьогодні Севан і його околиці - відома пам'ятка Вірменії, побачити яку варто всім шанувальникам Кавказу і його красот. Останній день свого перебування наші туристи вирішили відправитися до перлини Вірменії озера Севан. Наш тур починається знову у Площі Республіки на парковці навпроти готелю. Наші туристи поїдуть вже на знайомому автобусі в компанії 10 чоловік. Вранці можна поснідати в готелі і в 09-00 автобус виїжджає. У 11-00 ми приїжджаємо в монастир Айраванк який був побудований в 9 столітті з чорного базальту, монастир знаходиться на західному березі озера Севан. У 13-00 автобус робить зупинку в Норатус. Це музей під відкритим небом, тут можна побачити творіння вірменських скульпторів з виготовлення хачкарів. Після прогулянки і перегляду території в 14-00 обід в прибережному ресторані. На обід туристам буде поданий Севана лососем Ішхан. В 15-00 ми прямуємо на північно-західне узбережжя озера Севан, там стоїть Севанаванк

або монастир Севанавапк. Заснований в 874 році, і є важливим комплексом на території Севану. Стоячи біля нього відкривається прекрасний вид на озеро Севан і в цілому на всю територію. У 16-00 можна влаштувати пішу прогулянку по території всього комплексу і відвідати наприклад будинок відпочинку Спілки письменників Вірменії, який є культовим пам'ятником радянського модернізму. Або якщо у туристів буде бажання влаштувати яхт прогулянку по самому озеру. У 18-00 наші туристи повертаються в Єреван. Повечеряти можна вже в самому готелі і піднятися до себе в номер. На цьому тур наших туристів в Вірменії закінчується.

3.3 Розрахунок вартості екскурсійного туру Одеса – Кишинів - Єреван та методи його просування

Розрахунок туру проводиться на 2 осіб:

Трансферт з Одеси до Кишиніву – 3000 грн

Квитки на літак Кишинів - Єреван: туди - назад 12400 грн

Візовий збір: 4 ночі - 13470 грн

У вартість входять сніданки в готелі.

Трансфер до готелю і назад в аеропорт: 1500 грн (Comfort)

Обід в ресторані Кавказька полонянка: 1000 грн

Вечеря в ресторані Таверна Єревана: 500 грн

Вартість екскурсії в Гарні і Гегард: 1400 грн

Обід - 800 грн

Вечеря в ресторані Jivan: 500 грн

Вартість екскурсії в Татев: 3700 грн

Обід - 800 грн

Квитки на фунікулер (двосторонній): 900 грн

Вартість екскурсії в Севан: 1500 грн

Обід - 900 грн

Прогулянка на яхті по Севану: 4000 грн за 2 на 30 хв.

Вечеря в готелі: 500 грн

Всього собівартість екскурсійного туру – 46870грн.

Всього вартість екскурсійного туру з прибутком турфірми – 53900 грн.

Просування туристичного продукту - це цілий комплекс який спрямований на продаж, створення реклами, участь в спеціальних виставках. Так як туристичний ринок є високо конкурентним, так як боротьба за туриста йде не тільки між фірмами, але між готелями, містами, а й навіть між країнами. Тому виникає питання в тому як буде розроблений дана тур програма і як буде здійснюватися її реалізація.

Стимулювання збуту турпродукту, це спонукальні впливу, які спрямовані на заохочення продажів. Такі речі потрібно проробляти з кінцевим споживачем в нашому випадку турист, а так само з менеджерами який працює в нашій агентській мережі. В обох випадках є свої дії які несуть за собою різного виду плюси для продажу розробленого туру. У випадку з споживачем ми можемо виробляти різні акції або знижки це з найбільш ефективних прийомів, але і так само можемо робити подарунки і проводити лотереї тощо. Що ж стосується менеджерського складу, тут можна робити різні підходу до підвищення ефективності. Можна підвищити відсоток комісійних з продажу конкретного або будь-якого іншого туру. Нагороджувати кращих менеджерів по закінченню сезону дорогими подарунками (безкоштовні путівки або яке любо ювелірну прикрасу)

Зв'язок з громадськістю тур підприємства повинно бути на високому рівні. Для цього потрібно формувати хорошу репутацію і створити певний імідж турфірми. Мати доброзичливі взаємини і зв'язок із засобами масової інформації, з цільовою аудиторією, з органами влади та ГОС.УПРАВЛЕННЯ. Основа встановлення зв'язків це підготовка інформаційних пакетів для преси, розсилка в ЗМІ прес-релізів, рекламні тури для блогерів або журналістів, інтерв'ю в спеціальних ток-шоу або в інтернеті.

Кожен туроператор або турагенство хоче щоб його впізнавали краще ніж конкурентів, тому багато хто має окремий бюджет який буде допомагати піднімати престиж підприємства. Так само потрібно організовувати рекламні тури і ретельно готуватися, так як провалити такий захід недозволено і може підірвати довіру до фірми або потенційні клієнти можуть піти в іншу фірму. Встановлення доброзичливих відносин з цільовою аудиторією можна здійснити різними шляхами. Це можуть бути різного роду участь у благодійних акціях, участь фірми в роботі семінарів, конференцій, виступ в університетах, академіях. Самому організовувати тематичні заходи на честь ювілею фірми або створення нового туристичного напрямку.

Особисті продажі є усне представлення тур.услуг між менеджером і клієнтом з метою реалізації туру. Засобами для такого формату можуть виступати спілкування з клієнтом під час бесіди по телефону. Для багатьох підприємств характерно те що перед дзвінком туди клієнт дізнається про неї на інтернет-сайтах, дзвінком і вже після всіх дій спираючись на рекламу, вибирають одну компанію. Діалог який виникає під час розмови допомагає реагувати на запити клієнта, пропонувати йому щось по його індивідуальні вимоги, тому людина продає тур повинен бути професійно досвідчений і вміло підходити до процедури реалізації. Реклама - форма неличностного уявлення продукту, так само створення попиту на нього і формування позитивного іміджу підприємства. Реклама бере більший радіус дії і розкиданий географічно і має можливість повторюватися. Реклама не має діалогу з потенційним клієнтом. У широкому сенсі рекламою є інформація про продукт чи послуги має на меті їх просування на ринку. Головне завдання реклами залучити більше покупців до нашого туру. Функції реклами в туризмі: інформативна подання інформації про тур, формування його іміджу та іміджу компанії. Переконуюча спонування до придбання продукту, формування ставлення до продукту, протидія конкуренції.

Висновки до 3 розділу

У даній роботі ми зробили аналіз технологічної карти і зрозуміли скільки людей братиме участь в турі. Виявили то на чому будуть здійснювати подорож наші туристи. В даному розділі ми написали то де будуть жити наші туристи і де відпочивати. Створили для наших туристів тур завдяки якому вони зможуть відпочити в Вірменії.

Так само ми прорахували скільки коштуватиме туристам відпочинок в Вірменії. Відкрили для себе багато цікавих місць куди можна і потрібно відправляти туристів для відвідування і знайомства з історією Вірменії. У перший день туру наші туристи познайомляться з містом Єреван і його колоритом. Познайомляться з його церквами і його гастрономічними багатствами.

На другий день туру вони вирушили дивитися два чудових комплексу вірменської історії, які не пов'язані між собою, але обидва грають велику роль в туризмі Вірменії.

На третій день туристи відвідали найдовшу канатну дорогу в світі і подорожували в різних шматочках Вірменії і відкрили для себе виноробню 6000-річної давності.

На четвертий день туристи побачили озеро Севан навколо якого ходять багато легенд і повір'їв. Але кожен турист любить природу захоче побачити найбільше прісне озеро на Кавказі. А також наші туристи подивилися Севан взявши для себе яхт-прогулянку.

Що ж стосується просування туру було виявлено чотири критерії за якими можна просувати тур для продажу у туроператорів або турагенст. Перше це стимулювання потенційного клієнта і продавця даного туру. Що людям було цікаво купувати і продавати тур. Друге був зроблений аналіз того як можна організувати зв'язок підприємства для зв'язку з ЗМІ та іншими громадськими організаціями і яким чином це робити. По-третє як можна

продавати тур і хто саме повинен займатися продажем туру для збільшення покупки туру з боку потенційного клієнта. І в кінці яка повинна бути реклама і для чого вона повинна існувати у кожного підприємства яке хоче підвищити свій імідж і впізнаваність серед населення.

ВИСНОВКИ

Вивчено, що історія розвитку і встановлення туризму в Вірменії пройшла через століття і роки і прийшла до того, якою ми бачимо її на сьогоднішній день.

Історично вийшло так, що через Вірменію проходило багато подорожніх і ремісників. Всі вони приносили в життя вірмен щось нове і цікаве. Так для того щоб цим людям було де зупинитися і відпочити в стародавній Вірменії були придумані іджеванатуни. Але життя і прогрес туризму в Вірменії розвивався і з приходом радянської влади древні іджеванатуни почали замінюватися готелями чия кількість почала зростати дуже швидко, а так само поява нової інфраструктури для туристів і громадян Вірменії. Сьогодні в 2022 р. Вірменія це вже незалежна держава в чийй економіці туризм займає дуже важливу частину. Відбуваються інвестиції в цю сферу діяльності і вона розвиває в геометричній прогресії. У країні проходять різні конференції та заходи які відвідують глави різних держав, а так само дипломати. Підводячи підсумки Вірменію можна радити будь-якому починаючому туристу який хоче для себе відкрити нові традиції, кухню і краси.

Досліджено, що Вірменія підтримує дружні і партнерські відносини з багатьма країнами у всьому світі. Є членом багатьох важливим організацій і заходів. З країнами ЄС Вірменія має тісні дипломатичні відносини і завжди бере участь в різних європейських заходах зустрічі чий можуть проводитися на території самої Вірменії.

Встановлено, що м. Єреван - столиця і центр туристичного, економічного і культурного спадщини Вірменії. Місто на сьогодні є одним з найкрасивіших міст в усьому світі, а також одним з найбільш старих, так м. Єреван старше Риму на 29 років. В ході дослідження інформації стало ясно, що на сьогодні це місто яке може привабити туристів різних інтересів. Для

туристів люблячих історію є велика кількість музеїв і місць розкопок. Для туристів які шукають гастрономічне задоволення є ресторани з вірменською кухнею, але так само є ресторани з європейською, російською та азіатською кухнею, тому всі залишаються ситі і задоволені. М. Єреван - це величезний спектр колориту і фарб вірменського народу і турист який захоче пізнати їх сміливо повинен відвідати це прекрасне місто з його вулицями, церквами, пам'ятками.

При проведенні дослідження було виявлено те, що Вірменія знаходиться географічно в дуже хорошому кліматичному поясі з красивими виглядами. Географічне становище ускладнюється тільки тим, що Вірменія закрита для двох сусідніх держав, а так само не має власного виходу до моря, тому повинна транспортувати все в сусідню державу.

Також ґрунт Вірменії дозволяє їй садити у себе на території різні культур. Клімат в Вірменії досить є приємний як для проживання так і для подорожі по країні.

Після проведення SWOT-аналізу стало ясно, що Вірменія дуже сильно розвивається в сфері туризму. Цікав для інвесторів для будівництва нових туристичних інфраструктур. Також Вірменія є відмінним варіантом для людей, які хочуть пізнати давню історію і культуру вірменського народу. Але після обробки інформації стає ясно що для підняття сфери туризму у Вірменії потрібно вирішити питання з її сусідами, які можуть викликати напружену ситуацію в країні яка іноді призводить до закриття кордонів.

Місто Єреван – це столиця і найбільший музей Вірменії. Місто Єреван підійде як дорослим людям так і дітям кожен зможе знайти для себе розвагу.

У даній роботі ми зробили аналіз технологічної карти і зрозуміли скільки людей братиме участь в турі. Виявили то на чому будуть здійснювати подорож наші туристи. В даному розділі ми написали то де будуть жити наші туристи і де відпочивати. Створили для наших туристів тур завдяки якому вони зможуть відпочити в Вірменії.

Так само ми прорахували скільки коштуватиме туристам відпочинок в Вірменії. Відкрили для себе багато цікавих місць куди можна і потрібно відправляти туристів для відвідування і знайомства з історією Вірменії. У перший день туру наші туристи познайомляться з містом Єреван і його колоритом. Познайомляться з його церквами і його гастрономічними багатствами.

На другий день туру вони вирушили дивитися два чудових комплексу вірменської історії, які не пов'язані між собою, але обидва грають велику роль в туризмі Вірменії.

На третій день туристи відвідали найдовшу канатну дорогу в світі і подорожували в різних шматочках Вірменії і відкрили для себе виноробню 6000-річної давності.

На четвертий день туристи побачили озеро Севан навколо якого ходять багато легенд і повір'їв. Але кожен турист любить природу захоче побачити найбільше прісне озеро на Кавказі. А також наші туристи подивилися Севан взявши для себе яхт-прогулянку.

Що ж стосується просування туру було виявлено чотири критерії за якими можна просувати тур для продажу у туроператорів або турагенст. Перше це стимулювання потенційного клієнта і продавця даного туру. Що людям було цікаво купувати і продавати тур. Друге був зроблений аналіз того як можна організувати зв'язок підприємства для зв'язку з ЗМІ та іншими громадськими організаціями і яким чином це робити. По-третє як можна продавати тур і хто саме повинен займатися продажем туру для збільшення покупки туру з боку потенційного клієнта. І в кінці яка повинна бути реклама і для чого вона повинна існувати у кожного підприємства яке хоче підвищити свій імідж і впізнаваність серед населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Токарський Н. М. Архітектура Вірменії IV-XIV ст : Єреван 1961 р. - с. 268-269.
2. Мак Кінзі енд Компані. Туристичний сектор Вірменії : Режим доступу: <http://www.armenia2020.org/>
3. Мовсесян С. Вірменія вчора, сьогодні, завтра : Єреван 1966 р. - с.145-150.
4. Мхітарян С. Туризм в Армении: история, факты и преимущества : Режим доступу: <http://realtribune.ru/news-world-5020>
5. Мкртчян Т. Г. Вірменська діаспора в США 1960-х -1990-х рр ; Вірменія, 2015 р. - с. 164.
6. Даніелян К. Перспективи членства Республіки Вірменія в СОТ в контексті сталого розвитку Режим доступу: <http://trade.ecoaccord.org/WTOandSD/armenia.htm>
7. Глазьев С. Ю., Вашанов В. А. Перспективи інтеграційних процесів на пострадянському просторі. Журнал:Сучасні продуктивні сили : 2014р. - № 1 - с. 40-41.
8. Жукова В. І., Краснова Б. І. Загальна і прикладна політологія : 1997р. - с. 392,401,403,407.
9. Білий В.Н., Біла-Барсегян. І.В. Енциклопедія мандрівника : Вірменія, 1990р. - с.101-144.
- 10.Муніціполітет міста Єреван. Кліматичні умови Єревана : Режим доступу: <http://www.yerevan.am/en/climate-conditions/>
- 11.Твердий А.В. Топонімічний словник Кавказу : Режим доступу: http://apsnyteka.org/640-toponimicheskii_slovar_kavkaza_a-g.html#1
- 12.Зейдан А. Історія Єревана: Режим доступу: <https://www.britannica.com/place/Yerevan>

13. Брокгауз Ф. А. Ефрон І. А. Енциклопедичний словник, Єреван: Росія. - 1907р. - с. 14-16.
14. Скилица Д. Короткий огляд візантійської історії : Велика Британія, 2010 р. - с. 413.
15. Тревел Клуб Вірменія Театр в Єревані: Режим доступу: <https://travelclub.am/yerevan/theatrsp> 413
16. ProHotel Готельний ринок Вірменії: Режим доступу: <http://prohotel.ru/news-170728/0/>
17. Саргсян М. Г. Основні напрямки розвитку індустрії гостинності в Вірменії / Сервіс в Росії і за кордоном: Росія. - 2013 р. - № 8. - с. 166-174.
18. Шервуд О. Пора молочної стиглості : Режим доступу: <http://www.vremya.ru/print/183038.html>
19. Варданян Л. Знайомство зі світом джазу в Єревані : Режим доступу: <https://www.itinari.com/ru/explore-the-world-of-jazz-in-yerevan-6u31>
20. ВОтпуск.ру Що привезти з Єревана : Режим доступу: <https://www.votpusk.ru/story/article.asp?ID=18066>
21. Паффенгольц К.М. Геологія Вірменії: Росія 1948 р. - с. 895.
22. Агамалян В.А. Науки про Землю: Вірменія 1987 р. - з .13-24.
23. Акопян В.Т. Крейдова система. Геологічний опис: Вірменія 1970р. - с. 80-113.
24. AdvanTour. Географія і Рельєф Вірменії: Режим доступу: <https://www.advantour.com/rus/armenia/geography/relief.htm>
25. Армянський Світ. Гора Арагатц: Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20150412170815/http://hayashxar.siti.me/gora-aragat.html>
26. Смітсоновський інститут. Гегамський вулканічний хребет: Режим доступу: <https://volcano.si.edu/volcano.cfm?vn=214070>
27. Ecolur. Екологи та Екологія Вірменії: Режим доступу: <https://www.ecolur.org/ru/news/2010-01-12/640/>

28. Вірменське бюро подорожей. Клімат в Вірменії: Режим доступу: <http://www.atb.am/ru/armenia/nature/climate/>

29. Армянское бюро подорожей. Державний музей історії Вірменії :
Режим доступу: https://abp.am/touristy_ob_armenii/chto_posmotret_v_armenii/musei_erevana/musei_istorii_armenii

30. Правітельство Республіки Вірменія. Історія будівлі Уряду Республіки Вірменія: Режим доступу: <https://www.gov.am/ru/building/>

31. Тонкості туризму. Співаючі фонтани Єреван: Режим доступу: https://tonkosti.ru/Поющие_фонтаны_Еревана

32. About Planet. Північний проспект в Єревані: Режим доступу: <https://about-planet.ru/arhitektura-azii/severnyj-prospekt-v-erevane>

33. Ю. В. Келдиш. Музична енциклопедія: СРСР 1973р. - с.220-222

34. Абрамян А. Г. Рукописні скарби Матенадарана: Єреван 1959р. - с.107

35. Planet of Hotels. Ціцернакаберд - Меморіальний комплекс: Режим доступу: <https://planetofhotels.com/guide/ru/armeniya/erevan/cicernakaberd-memorialnyy-kompleks>

36. Тонкості туризму. Великий Каскад в Єревані: Режим доступу: https://tonkosti.ru/Большой_Каскад_в_Еревані

37. Тонкості туризму. Єреванський зоопарк: Режим доступу: https://tonkosti.ru/Ереванский_зоопарк

38. Тонкості туризму. Музей Сергія Параджанова: Режим доступу: https://tonkosti.ru/музей_Сергея_Параджанова

39. AdvanTour. Музей історії міста Єреван: Режим доступу: <https://www.advantour.com/rus/armenia/yerevan/erevan-history.htm>

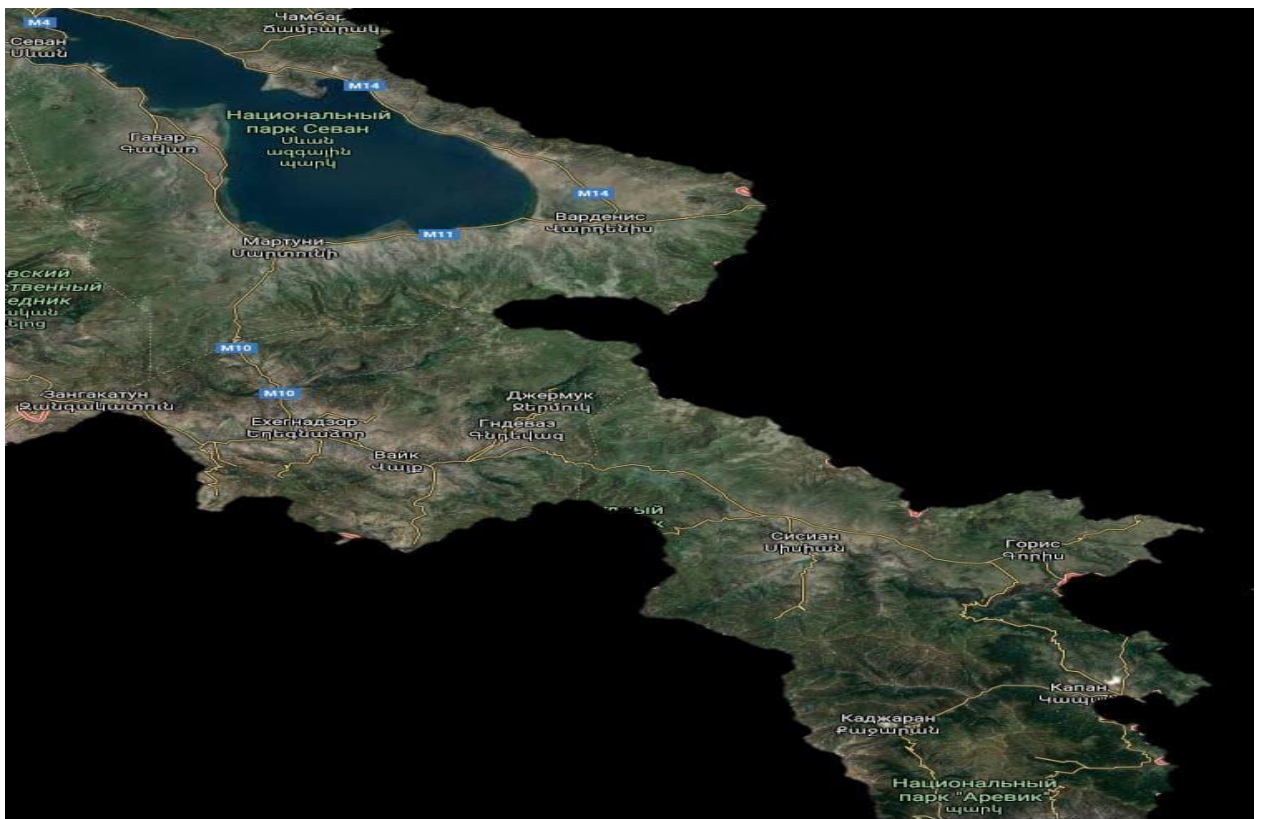
40. Yerevan Card. Музей сучасного мистецтва міста Єреван: Режим доступу: <https://yerevancard.com/ru/category/museums/modern-art-museum>

ДОДАТКИ

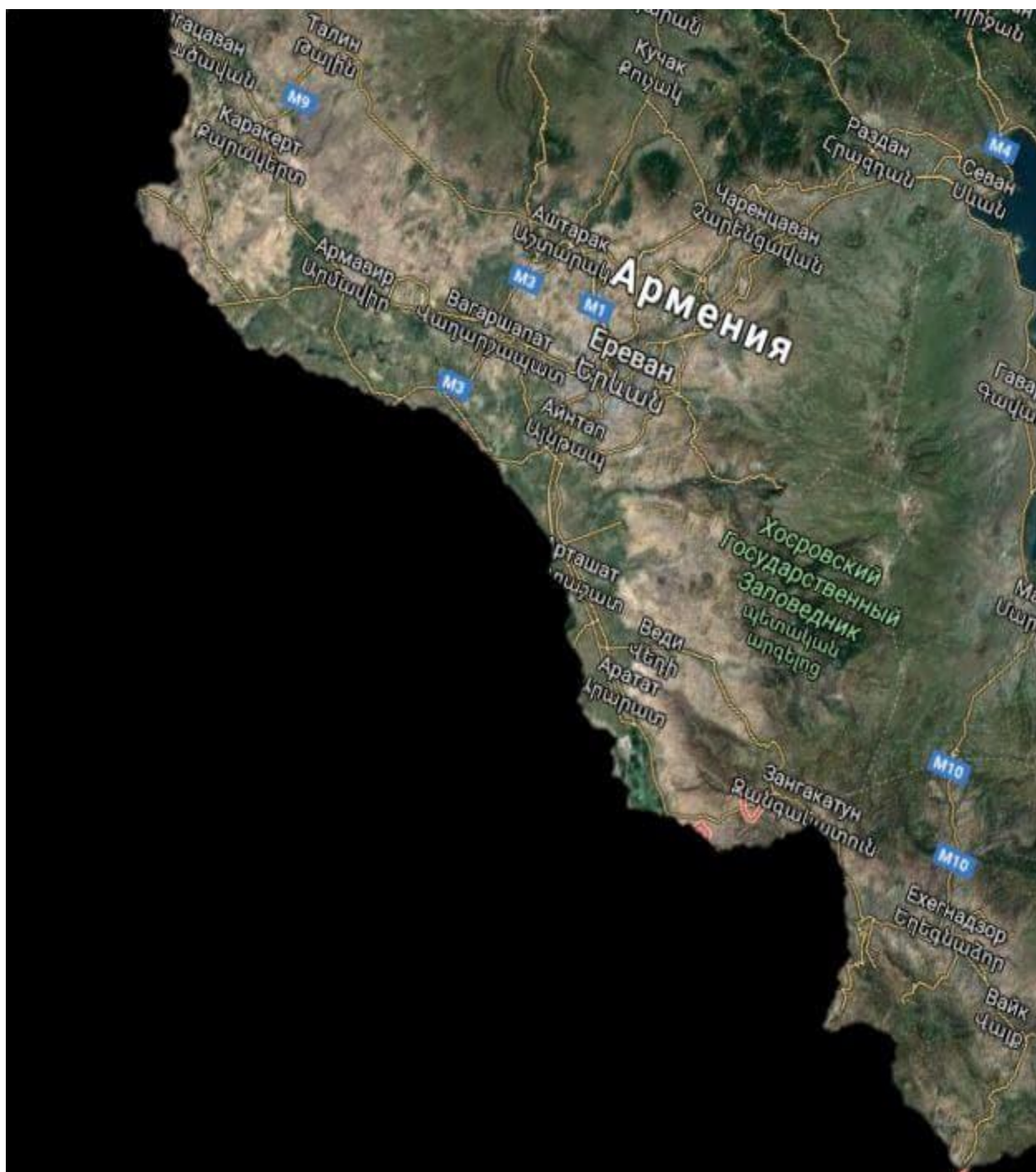
ДОДАТОК А.1

Додаток А.1 Сомхето-Капанський комплекс

Додаток А.2 Базум-Зангезурській комплекс

Додаток А.3 Приараксійській слабоскладчатий пояс

Додаток Б.2 Історичні пам'ятки та характеристика найпопулярніших
дестинацій туризму у м. Єреван

Додаток Б.1 Площа Республіки

Додаток Б.2 Співаючі Єреванські фонтани

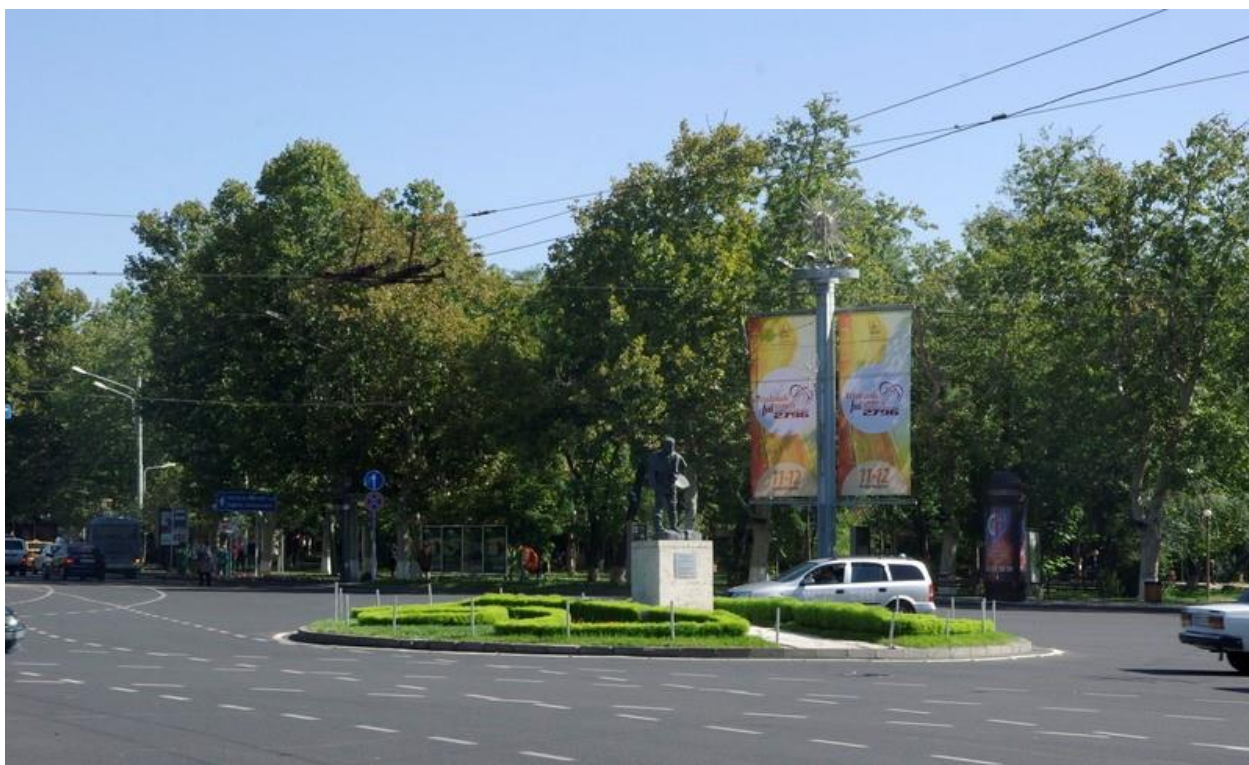
Додаток Б.3 Північний проспект

Додаток Б.4 Академічний театр опери і балету імені А. Спендіаряна

Додаток Б.5 Лебедине озеро

Додаток Б.6 Площа Франції

Додаток Б.7 Проспект Месропа Маштоца

Додаток Б.8 Матенадаран

Додаток Б.9 міст Ахтанак

Додаток Б.10 Церква Сурб Саркіс

Додаток Б.11 Єреванський коньячний завод

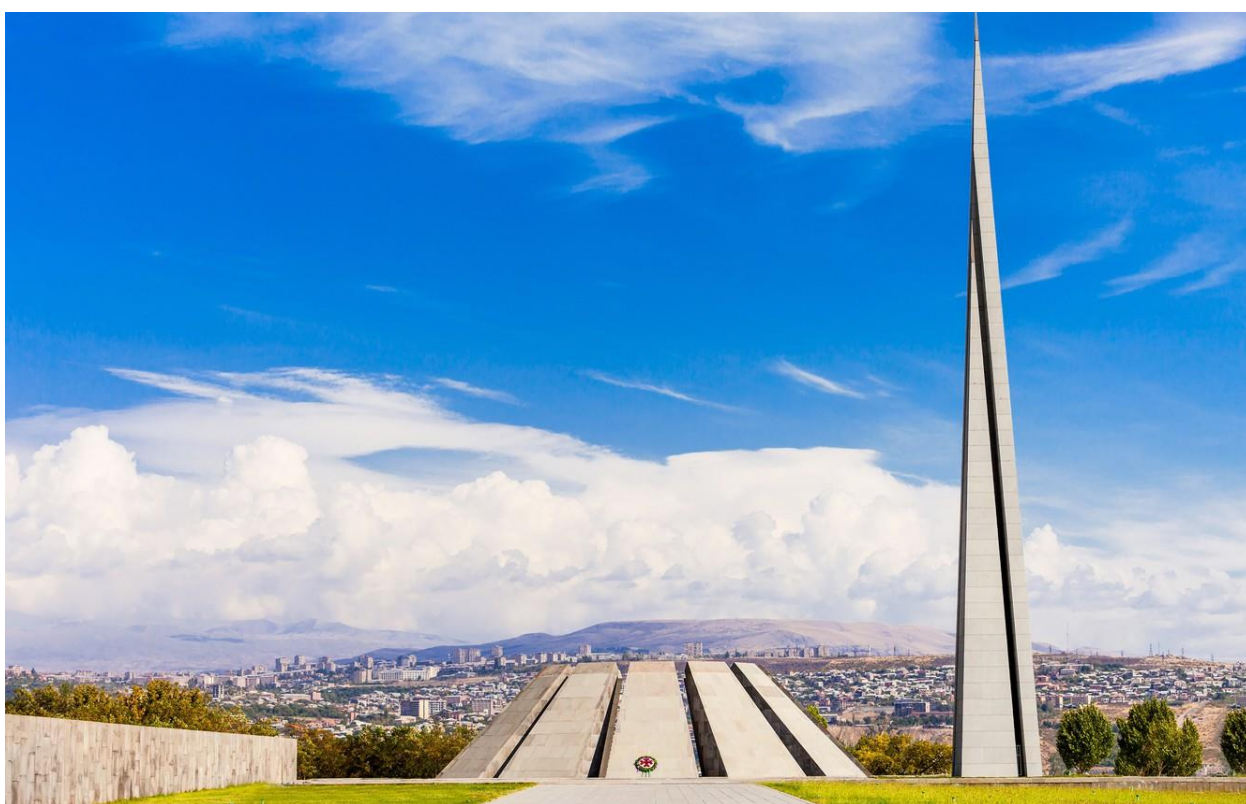
Додаток Б.12 Собор Святого Григорія Просвітителя

Додаток Б.13 Пам'ятник Давиду Сасунському

Додаток Б.14 Проспект Маршала Баграмяна

Додаток Б.15 Ціцернакаберд

Додаток Б.16 Парк Перемоги

Додаток Б.17 Мати Вірменія

Додаток Б.18 Будинок-музей Ованеса Туманяна

Додаток Б.19 Каскад

Додаток Б.20 Музей історії міста Єревана

Додаток Б.21 Музей Сергія Параджанова

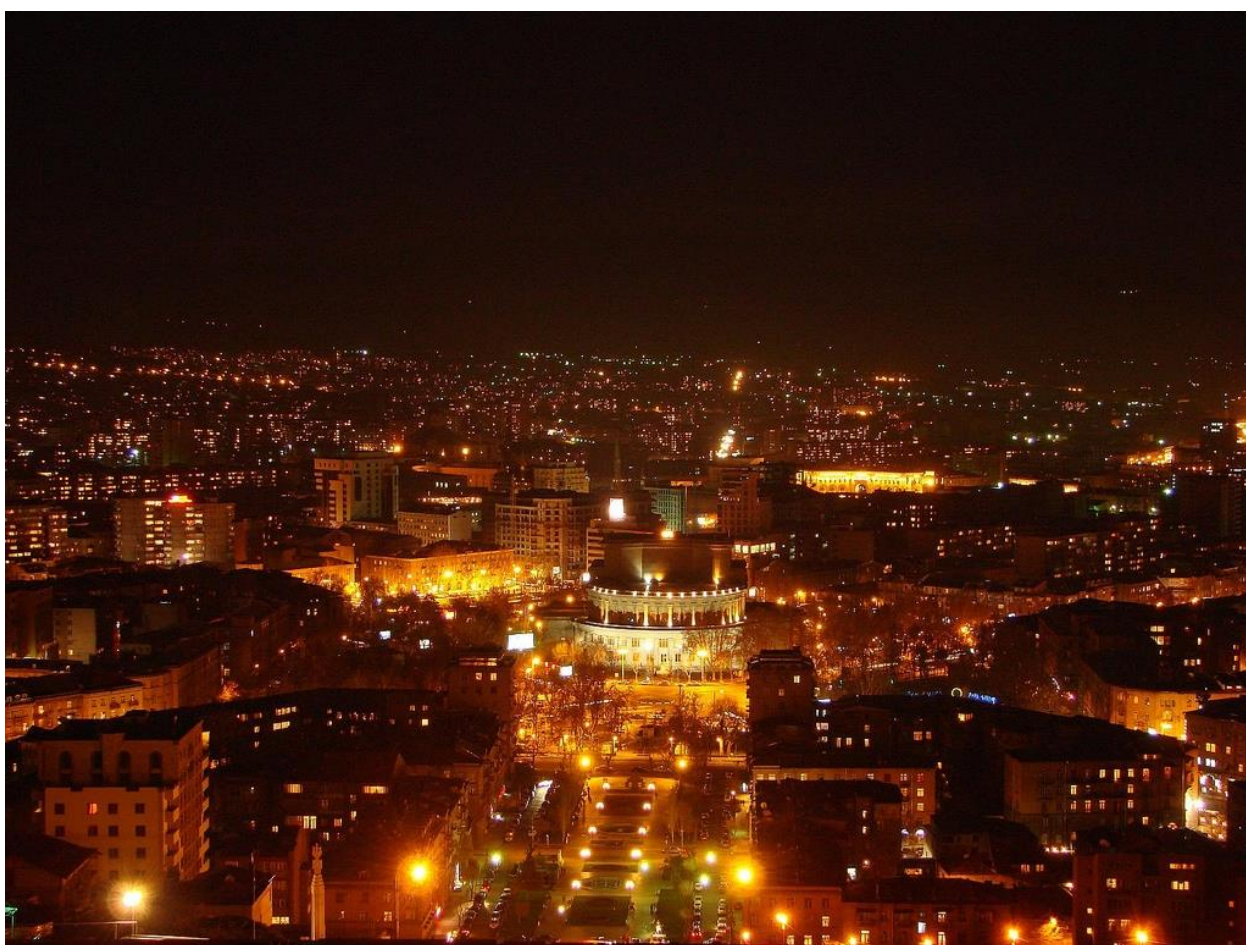
Додаток Б.22 Ереванський зоопарк

Додаток Б.23 Музей сучасного мистецтва

Додаток Б.24 м.Єреван вдень

Додаток Б.25 Нічний м.Єреван

Наукова праця

ТУРИЗМ ЯК ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ У ВІРМЕНІЇ

**Хохлова В.В., здобувачка V курсу факультету ТВтаТБ
Одеський національний технологічний університет,
м. Одеса**

Любителі активного відпочинку знайдуть у Вірменії красиву природу Кавказу, гори, водоспади. Є можливість піших, кінних, вело прогулянок. На озері Севан проходять змагання з вітрильного спорту.

До найцікавіших видів активного відпочинку у Вірменії можна віднести кінні тури. Вони, як правило, розраховані не тільки на завзятих наїзників, але і для абсолютних новачків. Для цього в дорогу беруть спеціально навчених коней, не задіяних у господарстві, і досвідчених інструкторів, які допомагають зрозуміти коней і навчитися правильному поводженню з ними. Сьогодні кінні походи по гористих і рівнинним рельєфів Вірменії поєднують в собі елементи трекінгу та екотуризму. Така подорож дозволяє відчувати почуття єднання з природою, гармонії в душі і нескінченну радість. Багато походи сплановані так, щоб по дорозі оглянути визначні пам'ятки старовини та природні пам'ятки. Високогірні села, ущелини і скелі, гірські річки і зелені луки — це лише мала частина тих природних красот, які зустрічаються під час кінних турів по просторах Вірменії..

Важко уявити країну більш зручну для польотів на параплані, ніж Вірменія. Тут є все необхідне для цього виду активного відпочинку: не занадто високі і не дуже низькі гори, різноманітний рельєф, розгалужена мережа доріг, близькість до цивілізації, відмінні погодні умови з березня по грудень, ну і, люди, що мешкають у горах, які в разі посадки дружелюбно зустрінуть. Всім відомо, що Вірменія — справжня гірська країна з прекрасними пейзажами, які з висоти польоту виглядають ще краще. Навіть Єреван розташовується на висоті 900-1300 метрів над рівнем моря, а що вже говорити про навколишніх територіях, де широкі рівнини чергуються перепадами і гірськими хребтами.

Польоти над озером Севан особливо підходять тим, хто з максимальною користю хоче провести час протягом одного виїзду. Тут можна поєднати політ з сімейним відпочинком, так як нелітаючі члени сім'ї можуть повноцінно відпочити на озері Севан. Це місце просто рай для комфортного відпочинку на лоні природи.

З недавніх пір на радість екстремалам у Вірменії став стрімко розвиватися високогірний дайвінг. Це не найлегший вид активного відпочинку, яким можуть займатися навіть професіонали. Однак дослідна група дайверів, неодноразово дослідила дно озера Севан, допомагає розвинути цей новий напрямок у туризмі. Не секрет, що Севан є найбільшим на Кавказі високогірним озером.

Максимально повне уявлення про Вірменію, її культуру, природу та визначні пам'ятки можна отримати під час піших прогулянок по країні. Піший туризм сьогодні є одним з пріоритетних напрямків активного відпочинку в цій країні. Досвідчені туристи знають, що такий спосіб пізнань країни дозволяє ближче познайомитися з місцевим населенням, їх звичаями і вдачами.

Вся суть піших турів в тому, щоб дослідити недосяжні транспортом місця, наприклад, глибокі ущелини, віддалені гірські масиви і густі ліси. А таких місць у Вірменії в надлишку. Більше того, під час таких походів можна оглянути історичні пам'ятки країни, що знаходяться далеко від поселень. Ну і, звичайно ж, піші тури надають цілощодію на організм. Це і достатнє фізичне навантаження, і райдужне знайомство з новими людьми, і єднання з первозданною природою.

Останнім часом екотуризм у Вірменії став активно розвиватися. Для цього розробляються нові туристичні маршрути в заповідних і рекреаційних зонах. Одним з найбільш відомих заповідників на території країни є Діліжан і навколишні лісові масиви. Тут нерідко зустрічаються дерева, яким понад 300 років. В заповідній зоні водяться козулі, плямисті олені, ласки, борсуки, рептилії, хижі птахи і навіть бурі ведмеді. А флора району представлена, в основному, листяними деревами. Річки і численні озера Дилижана чудово підходять для лову риби.

Любителі оригінального туризму по достоїнству оцінять новий напрям у сфері екотуризму, який став досить популярним у Вірменії. Це агротуризм, тобто тимчасове залучення до життя в сільській місцевості. Такий вид відпочинку ідеально підходить людям, втомленим від постійних заторів, міської суєти, одвічної тисняви в громадському транспорті. Городяни стали частіше виїжджати в сільську місцевість у спробах долучитися до турбот фермерів. Це свого роду втеча від стресу і важких думок. Обробіток землі, збирання врожаю, стрижка овець — все це може здатися екзотикою для міських жителів. Однак такий спосіб проведення часу не тільки відволікає від повсякденних проблем і турбот, але і надає цілощодію на організм. В першу чергу, це фізичне навантаження, якої так не вистачає в домашніх і офісних умовах. Ну, а, по-друге, свіже повітря сільській місцевості добре впливає на психіку і гарантує здоровий сон. Більш того, в ході агротуризму можна познайомитися з побутом вірменських сіл, з їхніми традиціями і національною кухнею.

Наукові керівники – доктор економічних наук,
професор Добрянська Н.А.
кандидат економічних наук,
ст. викл. Іванченков В.С.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ
результатів наукових досліджень до
кваліфікаційної роботи бакалавра

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра туристичного бізнесу та рекреації

**ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
на тему: «РОЗРОБКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРУ
У НАПРЯМКУ УКРАЇНА - ВІРМЕНІЯ»**

Здобувачка: Влада ХОХЛОВА

Керівники: Наталя ДОБРЯНСЬКА
В'ячеслав ІВАНЧЕНКОВ

ОДЕСА -2022

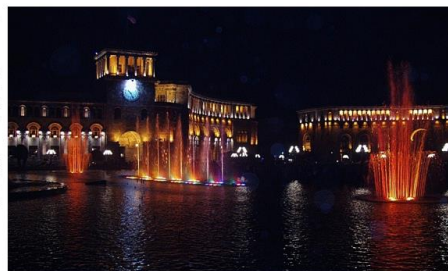
Метою роботи є дослідження сучасного стану екскурсійного туризму в Україні та світі, його порівняння з провідними країнами світу та виділення перспективних тенденцій розвитку шляхом створення конкурентоспроможного продукту на міжнародному туристичному ринку.

Завданням кваліфікаційної роботи бакалавра є:

- здійснити науково - теоретичні обґрунтування системи екскурсійного туризму: основні визначення та поняття;
- вивчити історичні та регіональні особливості розвитку екскурсійного туризму;
- проаналізувати та дослідити екскурсійні тури країнами світу;
- вивчити екскурсійний туризм в Україні: фестивалі та свята;
- розглянути особливості сучасного розвитку екскурсійного туризму в Вірменії;
- обґрунтувати основні рекомендації щодо вдосконалення організації екскурсійного туризму Вірменії;
- запропонувати напрями покращення розвитку екскурсійного туризму в Вірменії;
- розробити маршрутну карту, програми та розрахунок вартості екскурсійного туру в Вірменію.

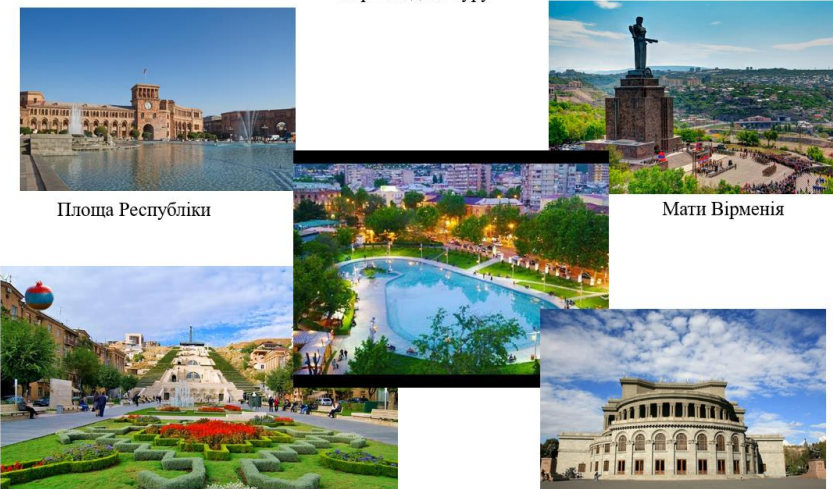
Об'єктом даної роботи є регіональна система та сфера екскурсійного туризму. Предметом кваліфікаційної роботи бакалавра є розвиток екскурсійного туризму в Вірменії.

Основні положення та результати наукової роботи доповідались, обговорювались і отримали позитивну оцінку на XV Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених та студентів з міжнародною участю «Проблеми формування здорового способу життя у молоді», яка відбулася у Одеському національному технологічному університеті. За результатами дослідження надруковано наукову працю в матеріалах конференції: Хохлова В.В. Туризм як здоровий спосіб життя у Вірменії. Збірник матеріалів XV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів з міжнародною участю «Проблеми формування здорового способу життя у молоді» / Міністерство освіти і науки України. Одеса: ОНТУ, 2022. С. 224 -226.

Демонстрация PowerPoint - [Презентация Хохлова В.В. [Режим совместимости]] - PowerPoint

Перший день туру

Площа Республіки

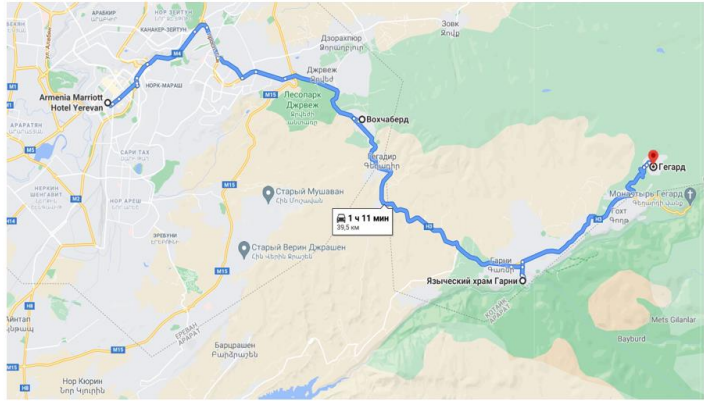
Мати Вірменія

Каскад

Академічний театр опери і балету імені А. Спендіаряна

Демонстрация PowerPoint - [Презентация Хохлова В.В. [Режим совместимости]] - PowerPoint

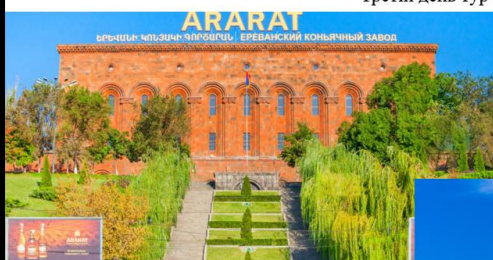
Другий день туру

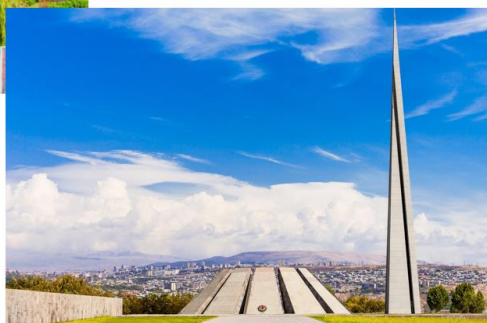
Карта переміщення в другий день із міста Єреван до Гарні Гегард

Третій день тур

Єреванський коньячний завод

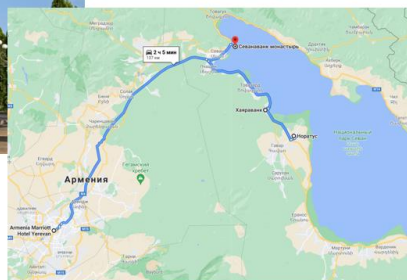
Ціцернакаберд

Четвертий день тур

Собор Святого Григорія Просвітителя

Карта переміщення в четвертий день із міста Єреван до озера Севан

Розрахунок вартості екскурсійного туру Одеса – Кишинів - Єреван та методи його просування

Розрахунок туру проводиться на 2 осіб:
 Трансферт з Одеси до Кишиніву – 3000 грн
 Квитки на літак Кишинів - Єреван: туди - назад 12400 грн
 Візовий збір: 4 ночі - 13470 грн
 У вартість входять сніданки в готелі.
 Трансфер до готелю і назад в аеропорт: 1500 грн (Comfort)
 Обід в ресторані Кавказька полонянка: 1000 грн
 Вечеря в ресторані Таверна Єревана: 500 грн
 Вартість екскурсії в Гарні і Гегард: 1400 грн
 Обід - 800 грн
 Вечеря в ресторані Jivan: 500 грн
 Вартість екскурсії в Татев: 3700 грн
 Обід - 800 грн
 Квитки на фунікулер (двосторонній): 900 грн
 Вартість екскурсії в Севан: 1500 грн
 Обід - 900 грн
 Прогулянка на яхті по Севану: 4000 грн за 2 на 30 хв.
 Вечеря в готелі: 500 грн
 Всього собівартість екскурсійного туру – 46870грн.
 Всього вартість екскурсійного туру з прибутком турфірми – 53900 грн.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Перевірка тексту на плагіат

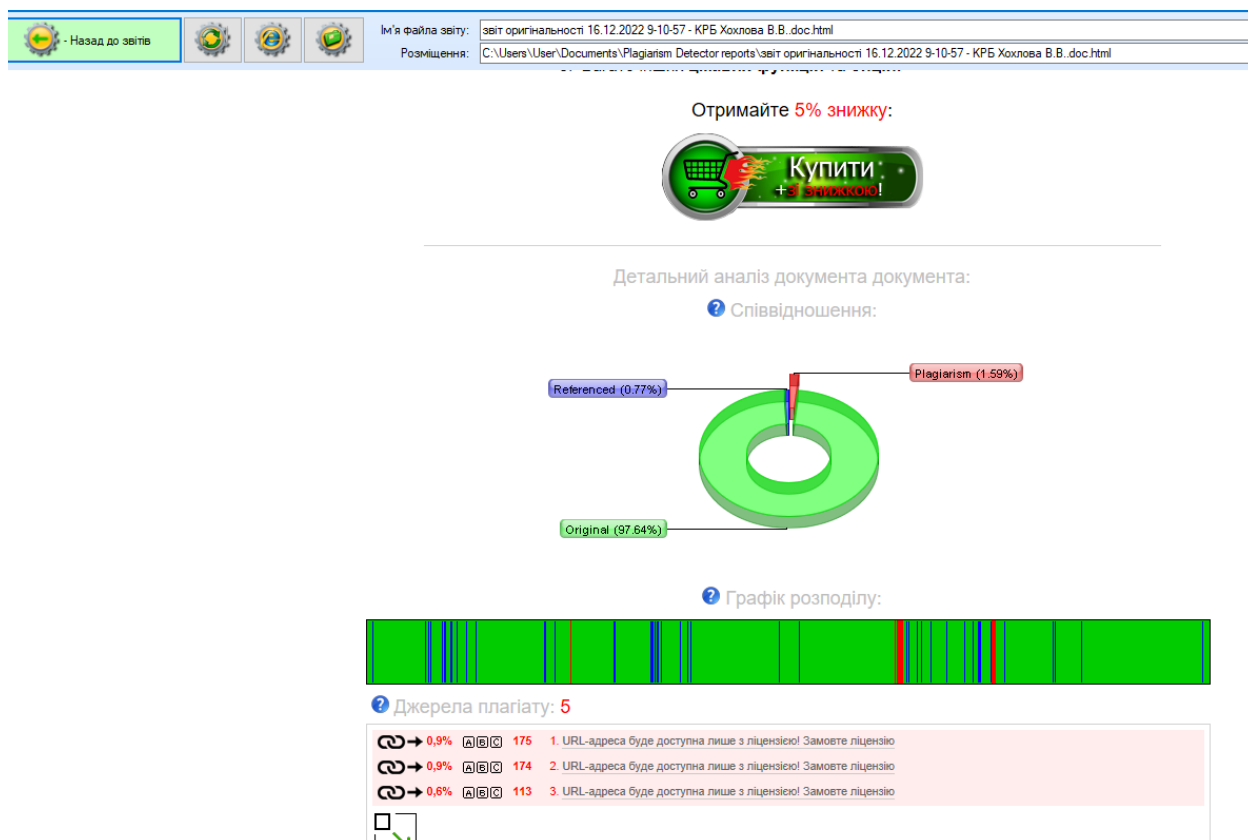
Кваліфікаційна робота бакалавра.

Тема: «Розробка та організація екскурсійного туру у напрямку Україна - Вірменія»

Засіб перевірки <https://plagiarism-detector.com/>

Унікальність по фразам > 30 %

Унікальність по словам > 30 %

Керівники: _____ Наталя ДОБРЯНСЬКА

_____ Вячеслав ІВАНЧЕНКОВ

Здобувачка: _____ Влада ХОХЛОВА